

Levekår i Rana

Geografisk fordeling

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
Sammendrag	2
Bakgrunn og formål.....	4
Indikatorer.....	7
Demografi.....	9
Utdanning.....	15
Økonomi.....	18
Sysselsetting og sosiale forhold	22
Kilder	29
Vedlegg.....	30

Sammendrag

Formålet med den geografiske levekårsanalysen i Rana kommune er å få mer kunnskap om levekårsutfordringer og forskjeller mellom ulike levekårssoner i kommunen. Analysen går ikke nærmere inn på bakgrunn og årsak til ulike resultater i de enkelte levekårssonene i kommunen, men omfatter en kartlegging for å finne ulikheter innad i kommunen.

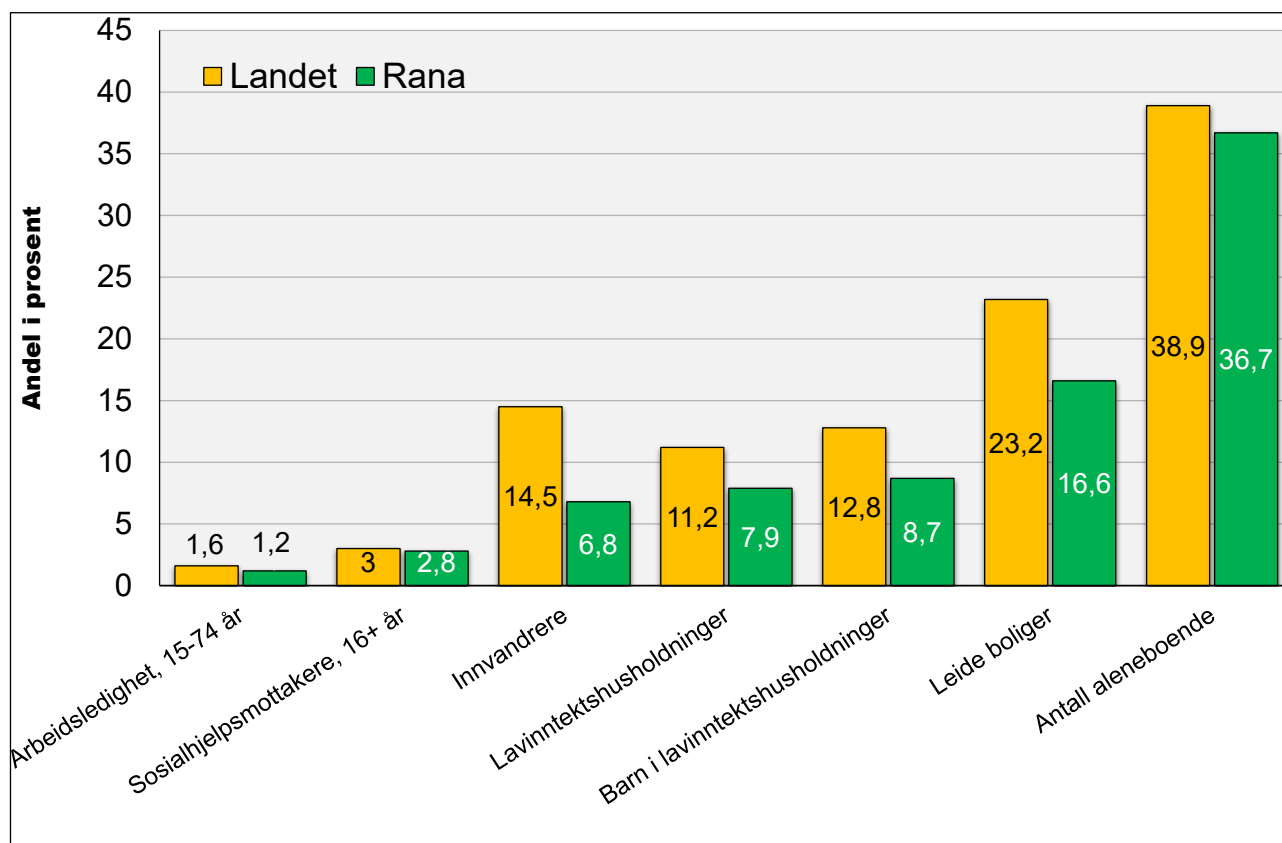
Analysen omfatter bakgrunnsdata og levekårsindikatorer innenfor følgende områder:

- Demografi
- Utdanning
- Økonomi
- Sysselsetting og sosiale forhold

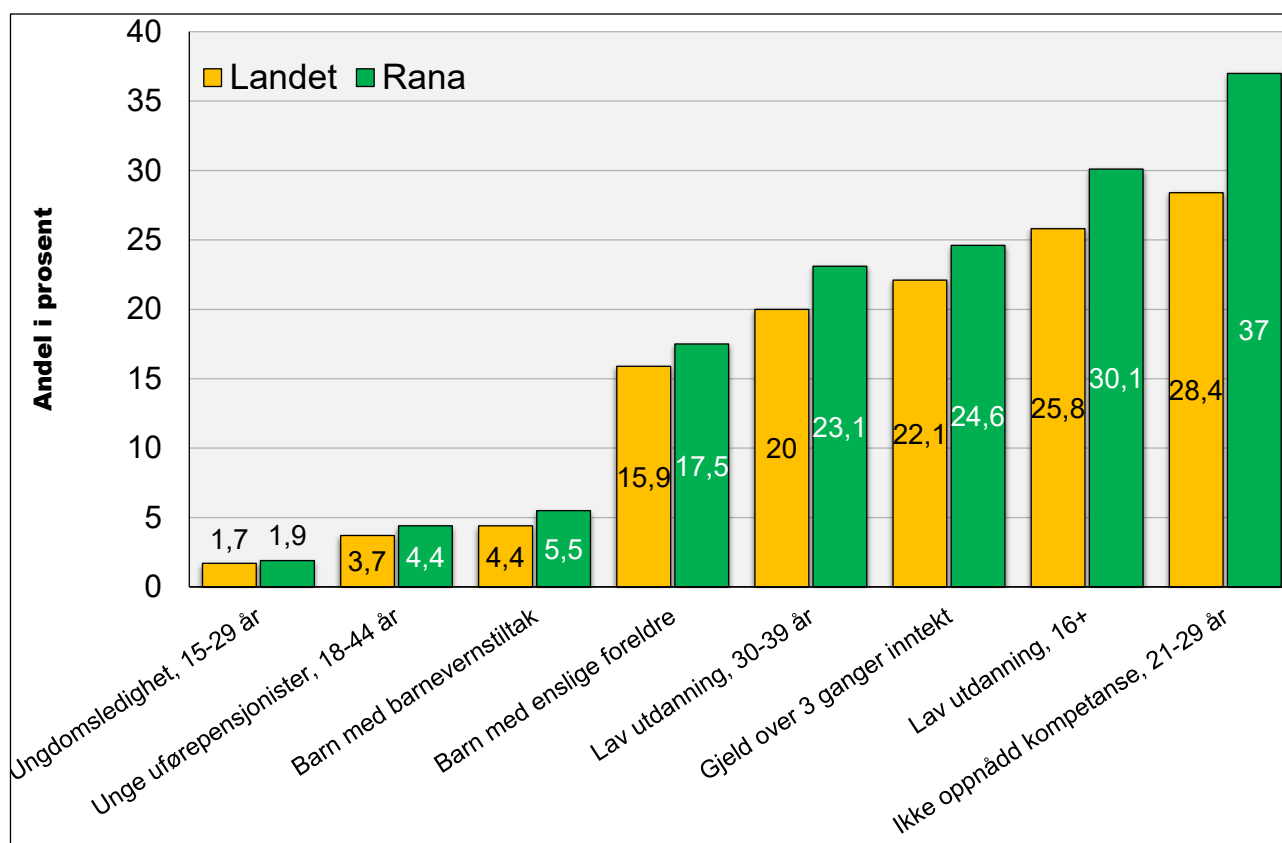
En sammenstilling av levekårsindikatorerne viser at enkelte soner i kommunen har flere levekårsutfordringer enn andre soner. Flest levekårsutfordringer har sentrumssonene og Gruben sentrum, der vi blant annet ser at andelen aleneboende og barn med enslige foreldre, andel med lav utdanning, andel personer i lavinntektsfamilier, og andel uføre og sosialhjelpsmottakere er høyere enn gjennomsnittet i kommunen. Vi ser at det enkelte levekårssoner som Skonseng, Alteren og Stenenes, Båsmoen, Ytteren og Agå/Hauknes viser svært få tegn til levekårsutfordringer ut fra levekårsindikatorerne.

Sammenlignet med landet, har Rana blant annet en lavere andel innvandrere, høyere andel barn med enslige forsørgere, høyere andel innbyggere med lav utdanning og flere innbyggere i alderen 21-29 år som ikke har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse. Rana har også høyere ungdomsledighet, flere unge uføre, høyere andel barn med barnevernstiltak, men lavere andel aleneboende og barn i lavinntektshusholdninger enn landsgjennomsnittet. Figurene under viser gjennomsnittet for Rana sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Figur 1. Levekårsindikatorer der Rana har en lavere andel enn landet

Figur 2. Levekårsindikatorer der Rana har en høyere andel enn landet

Bakgrunn og formål

Valg av strategier og tiltak for å sikre et sosialt bærekraftig samfunn må være basert på kunnskap om utfordringer og faktorer som påvirker trivsel, levekår, helse og sosial ulikhet i befolkningen. Faktorer som påvirker sosial bærekraft er mange og sammensatte, og de er i hovedsak strukturelle, enten det handler om oppvekstvillkår, utdanning, arbeidsliv eller hvordan vi utformer lokal-samfunnene våre. Faktorer som påvirker sosial bærekraft, er også geografisk skjevfordelt.

En levekårsanalyse er en kartlegging av objektive indikatorer som inntekt og gjeld, utdanning, innvandrere, arbeidsledige, uføre, barnevernsproblematikk mv. Formålet med den geografiske levekårsanalysen i Rana kommune er å få mer kunnskap om levekårsutfordringer og forskjeller mellom ulike levekårssoner i kommunen. Analysen skal bidra til mer kunnskapsbasert planlegging og prioritering av strategier og tiltak for å fremme sosial bærekraft og utjevne forskjeller mellom de ulike levekårssoner i kommunen. Dersom statistikken viser at det er flere levekårsutfordringer i enkelte områder, kan kommunen prioritere målretta tiltak for å bedre levekårene og redusere sosiale ulikheter innad i kommunen. Lignende analyser har blitt gjennomført for en rekke andre norske kommuner.

Det er viktig å huske at analysen ikke gir et bilde av innbyggernes egne opplevelser av levekår og tilhørighet, og at denne typen objektiv statistikk må tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold. Rapporten skal ikke være grunnlag for å karakterisere områder som bedre eller dårligere å bo i. Målet om et bedre kunnskapsgrunnlag vurderes å veie opp for eventuelle negative sider som følge av mulig stigmatisering.

Levekårssoner

Rana kommune er delt opp i 73 grunnkretser som er det laveste geografiske nivå det er mulig å få ut statistikk på fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Med bakgrunn i grunnkretsene er kommunen inndelt i 15 levekårssoner som i hovedsak er basert på dagens skolekretser og følger geografisk plassering.

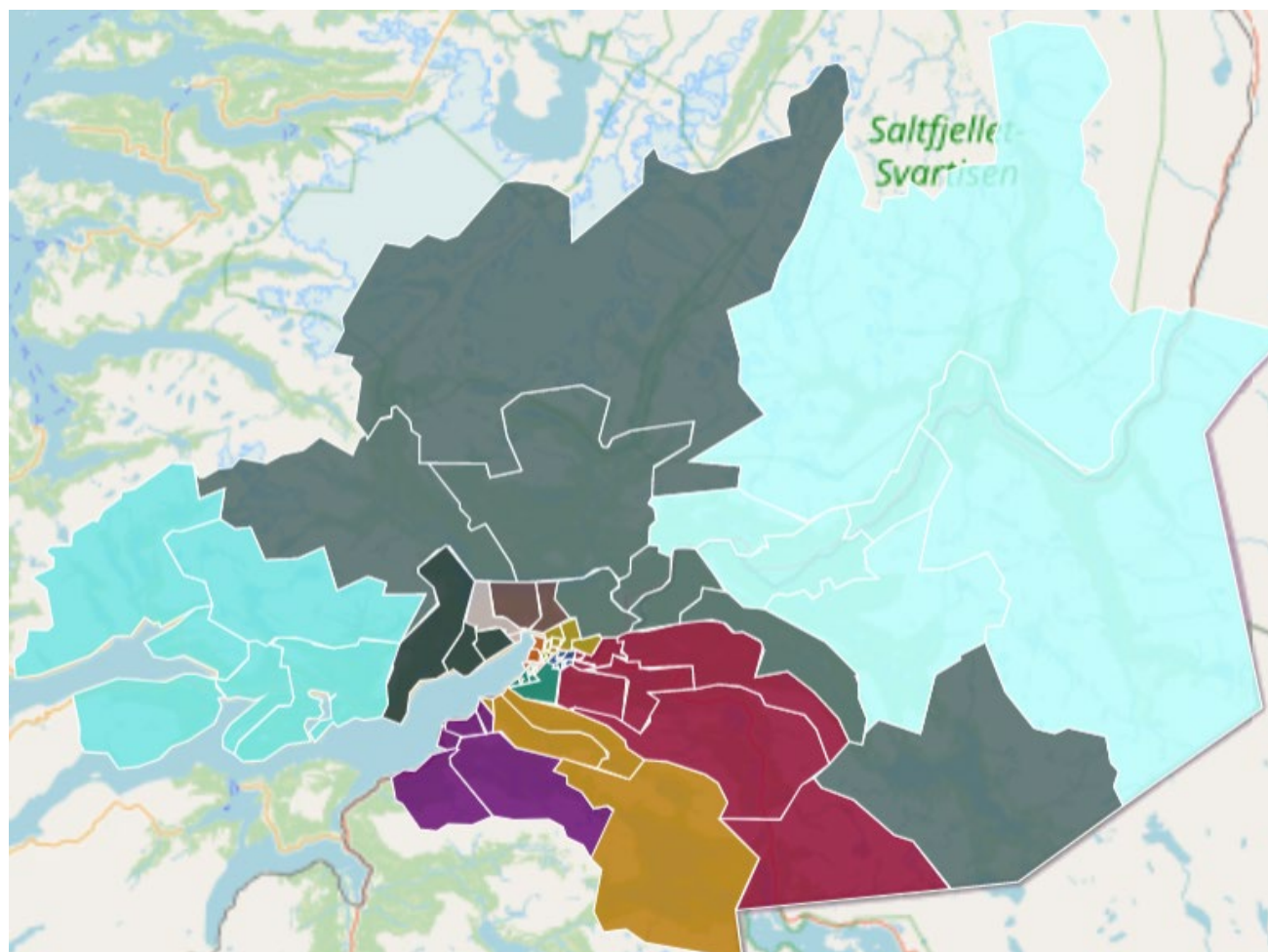
Levekårssonene må ha tilstrekkelig antall innbyggere, for å unngå undertrykking av små tall og at personvernet ivaretas. De må også være små nok til å avdekke forskjeller i levekår. Levekårssonene har mellom 782 og 3 065 innbyggere, per 31.12.2019 og i gjennomsnitt ca. 1 750 innbyggere. Dette er en tilstrekkelig størrelse, for å gi et godt grunnlag for å samle inn og analysere variert statistikk.

Tabell 1. *Levekårssoner*

<i>Levekårssoner</i>	<i>Innbyggere</i>
Sone 1 Dalsgrenda og Kvernkroken	1 137
Sone 2 Åga/Hauknes	1 744
Sone 3 Sentrum Sør (Fageråsen, Langnes og Stigerplatået)	1 624
Sone 4 Mo sentrum (Mo kirke, Mo sentrum, Mobekken, St.hanshaugen og Stormyra)	2 068
Sone 5 Sentrum Vest (Toraneset, Toraneshøgda, Mellomvika og Mjølan)	1 995
Sone 6 Sentrum nord (Skansen, Langmoheia, Tverrånes og Sagbakken)	1 442
Sone 7 Gruben Sentrum (Nedre Gruben, Revelheia, Steinbakken, Svalbardgt. og Vestvikheia)	2 148
Sone 8 Gruben Øst (Englia, Steinbekkhaugen, Hammeren Rauvatn, Brennåsen, Umbukta, Villen og Øvre Gruben)	3 065
Sone 9 Selfors	2 250
Sone 10 Skonseng	1 100
Sone 11 Storforshei	1 115
Sone 12 Ytteren	2 407
Sone 13 Båsmoen	2 260
Sone 14 Alteren og Steneset	1 047
Sone 15 Utskarpen	782
Totalt	26 184

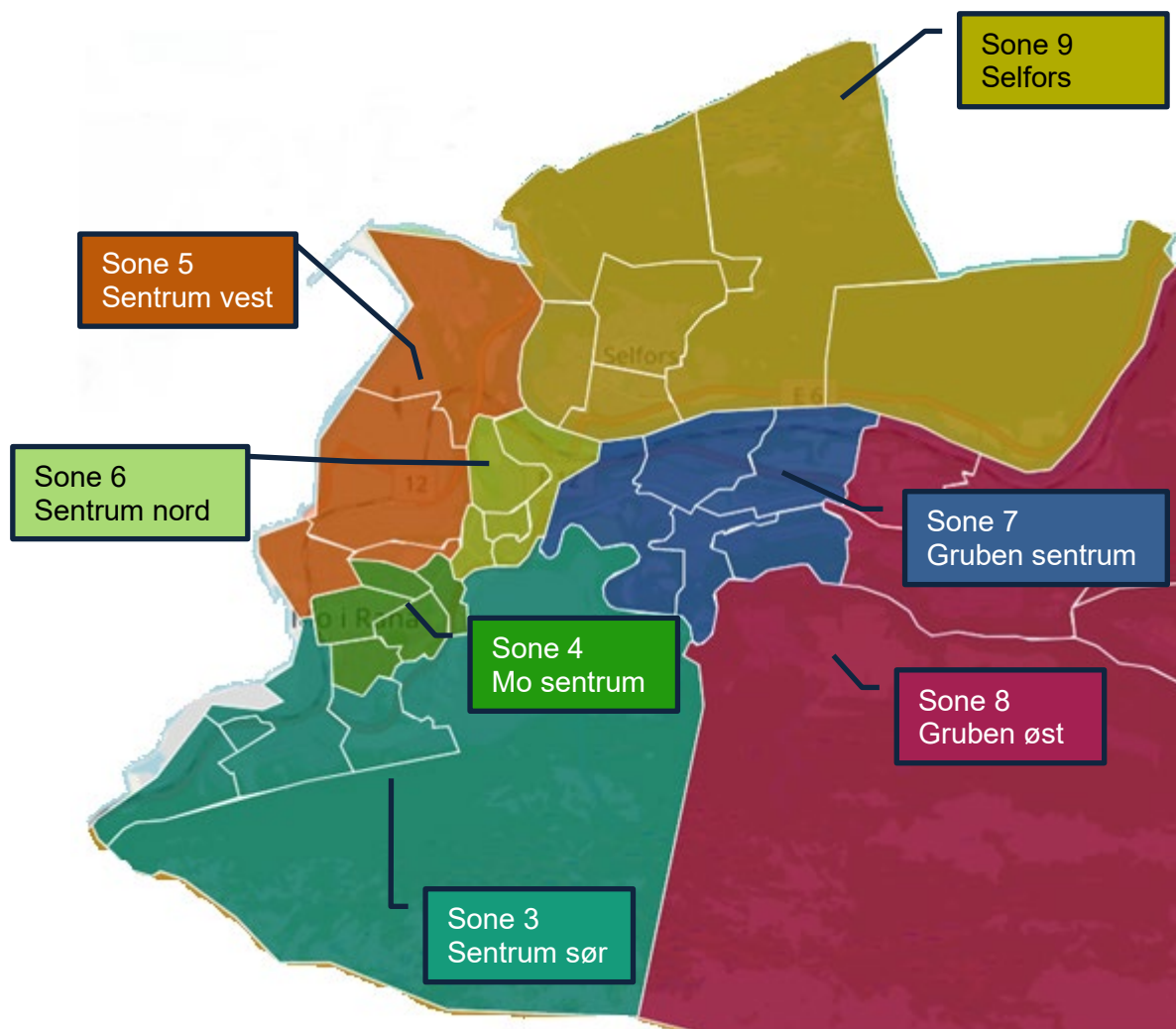
De største bydelene er delt inn i flere levekårssoner, som Gruben og Lyngheim (Mo sentrum). De øvrige sonene følger i hovedsak geografiske plansoner, men for å unngå undertrykking av små tall, er Steneset lagt inn i samme sone som Alteren og Alterenes, mens Kvernkroken er plassert i samme sone som Dalsgrenda.

Figur 3. Levekårssoner Rana kommune

sone 3 Sentrum sør	sone 1 Dalsgrenda og Kvernkroken
sone 2 Åga/Hauknes	sone 4 Mo sentrum
sone 5 Sentrum vest	sone 6 Sentrum nord
sone 7 Gruben sentrum	sone 8 Gruben øst
sone 9 Selfors	sone 11 Skonseng
sone 10 Storforshei	sone 12 Ytteren
sone 13 Båsmoen	sone 14 Alteren og Steneset
sone 15 Utskarpen	

Figur 4. Inndeling levekårssoner i Mo sentrum og Gruben

Indikatorer

Statistisk Sentralbyrå har utarbeidet standardiserte levekårsindikatorer, som er et godt verktøy for å analysere levekår på et lavt geografisk nivå. Levekårsindikatorene omfatter områdene utdanning, økonomi, sysselsetting og sosiale forhold.

Vi skiller også mellom bakgrunnsdata og levekårsindikatorer. Bakgrunnsdata omhandles under avsnittet om demografi, og viser informasjon om befolkningssammensetningen i de enkelte sonene, som alder, barn med enslige forsørgere, innvandrerbefolkning og aleneboende. Bakgrunnsdata gir ikke direkte indikasjon på levekårsutfordringer, men kan noen ganger være knyttet til levekårsutfordringer. Det kan likevel være nyttig å sammenstille bakgrunnsdata med levekårsindikatorene, for å få en samlet oversikt og se på eventuelle sammenhenger. Dersom det iverksettes nye tiltak for å bedre levekår, kan noen for eksempel være rettet særlig mot barn eller barnefamilier, og det vil dermed være nyttig å vite hvilke områder som har levekårsutfordringer og en høy andel barn. Tabellen under viser en oversikt over indikatorene som er benyttet.

Tabell 2. Bakgrunns indikatorer og levekårsindikatorer

Demografi	
1	Barneandel Personer 3-12 år per 1.1.2019 / Folkemengde per 1.1.2019
2	Andel barn og unge Personer 0-19 år per 1.1.2019 / Folkemengde per 1.1.2019
3	Andel personer i yrkesaktiv alder Personer 20-66 år per 1.1.2019 / Folkemengde per 1.1.2019
4	Andel personer i alderen 67 år og over Personer 67 år og over per 1.1.2019 / Folkemengde per 1.1.2019
5	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa (inkl. land fra tidligere Øst-Europa som nå er medlem av EU), Asia, Afrika og Latin-Amerika) per 1.1.2019 / Folkemengde per 1.1.2019
6	Barn med enslige foreldre Barn 0-17 år som bor med bare mor eller bare far per 1.1.2019 / Barn 0-17 år per 1.1.2019
7	Aleneboende Antall aleneboende per 1.1.2019 / Alle privathusholdninger per 1.1.2019
Utdanning	
8	Lav utdanning, 30–39 år Personer 30-39 år med grunnskoleutdanning per 1.10.18 / Personer 30-39 år med oppgitt utdanning per 1.10.18
9	Lav utdanning, 16+ år Personer 16+ år med grunnskoleutdanning per 1.10.18/ Personer 16+ år med oppgitt utdanning per 1.10.18
10	Ikke oppnådd kompetanse i løpet av 5 år, 21–29 år Personer 21-29 år som ikke har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse i løpet av 5 år per 1.10.18 / Personer 21-29 år som begynte på videregående utdanning per 1.10.18
Økonomi	
11	Median inntekt etter skatt Medianinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU)
12	Personer i lavinntektshusholdninger, EU-60 Antall personer i husholdninger med lavinntekt, EU-60, 2018 / Folkemengde per 31.12.2018
13	Barn i lavinntektshusholdninger, EU-60 Antall barn i husholdninger med lavinntekt, EU-60, 2018 / Barn 0-17 år per 31.12.2018
14	Gjeld Personer i husholdninger med samlet gjeld over tre ganger samlet inntekt før skatt per 31.12.2018 / Folkemengde per 31.12.2018
Sysselsetting og sosiale forhold	
15	Registrert arbeidsledighet Registrerte arbeidsledige 15-74 år per november 2018/ Folkemengde 15-74 år per 31.12.2018
16	Registrert ungdomsledighet Registrerte arbeidsledige 15-29 år per november 2018/ Folkemengde 15-29 år per 31.12.2018
17	Sosialhjelpsmottakere Sosialhjelpsmottakere 16+ år i løpet av 2018 / Folkemengde 16+ år per 31.12.2018
18	Unge uførepensjonister Mottakere av uførepensjon, 18-44 år per utgangen av desember 2018 / Folkemengde 18-44 år per 31.12.2018
19	Barnevern Antall barn 0-17 år med barnevernstiltak i løpet av 2018 / Barn 0-17 år per 31.12.2018
20	Leide boliger Husholdninger som leier bolig per 1.1.2019 / Alle husholdninger per 1.1.2019

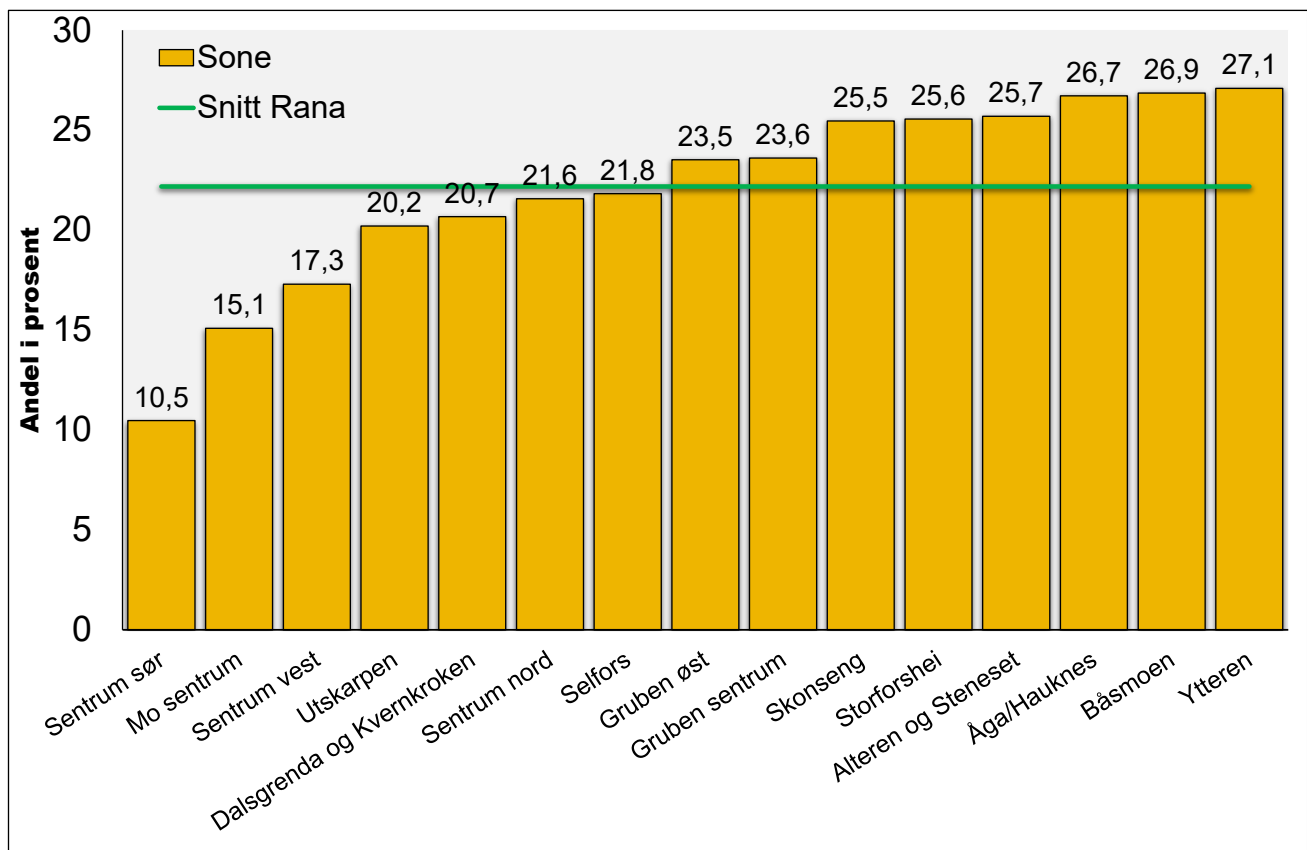
Demografi

Befolkningssammensetningen i forhold til alder, innvandring, barnefamilier, befolkningsgrupper og bosetning i de ulike levekårsssonene, har blant annet betydning for planlegging av fremtidige barnehage- og skoletilbud, hvilke kultur- og fritidstilbud det er behov for, helse- og omsorgstilbud, infrastruktur og hvilke boliger det er behov for i de ulike levekårsssonene.

Befolkningssammensetningen i de enkelte levekårsssonene varierer og vi ser tydelig at enkelte soner har en ung befolkningssammensetning med en høy andel innbyggere i alderen 0-19 år, mens noen soner har en lav andel unge og en høyere andel innbyggere i alderen 67 år og over.

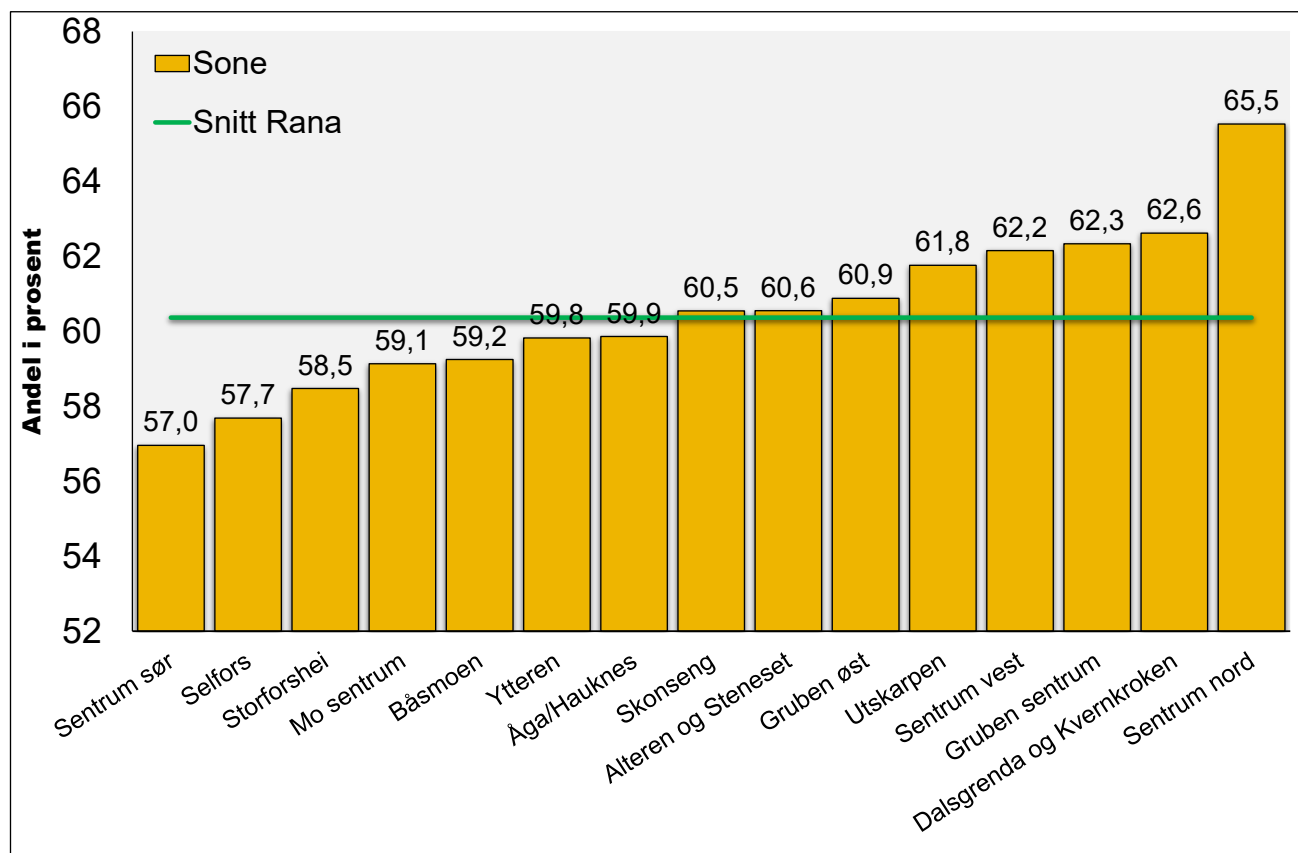
Alderssammensetning

Figur 5. Andel personer i alderen 0-19 år

Det er ulikheter i alderssammensetningen i de enkelte levekårsssonene i kommunen. Sentrum sør har den eldste befolkningssammensetningen i kommunen. Ytteren, Båsmo og Ågå/Hauknes er sonene med flest unge i alderen 0-19 år. Også Gruben, Skonseng, Storforshei og Alteren/Steneset har en høyere andel innbyggere i alderen 0-19 år enn gjennomsnittet i kommunen. Sonene med lavest andel innbyggere i alderen 0-19 år finner vi i sentrumssonene. Totalt er 21,8 prosent av innbyggerne i Rana i alderen 0-19 år, mens landsgjennomsnittet er på 23 prosent.

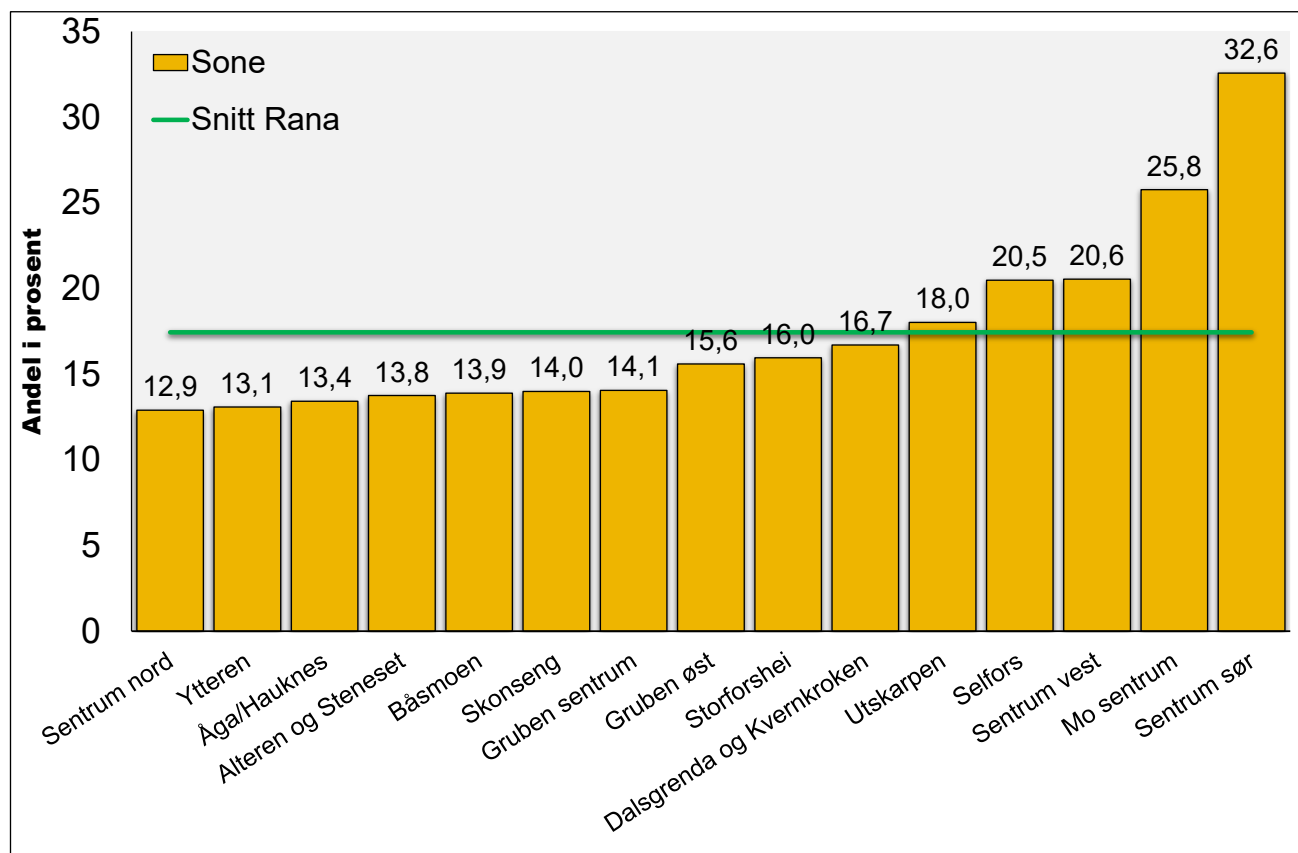
Figur 6. Andel personer i alderen 20-66 år

Sentrum sør, Selfors og Storforshei er sonene med lavest andel av befolkningen i yrkesaktiv alder, 20-66 år. Sentrum nord som består av grunnkretsene Sagbakken, Tverånes, Langmoheia og Skansen har høyest andel av innbyggere i alderen 20-66 år.

Totalt er 60,2 prosent av innbyggerne i Rana i yrkesaktiv alder, 20-66 år. Dette er noe lavere enn landsgjennomsnittet på 61,3 prosent.

Figur 7. Andel personer i alderen 67 år og over

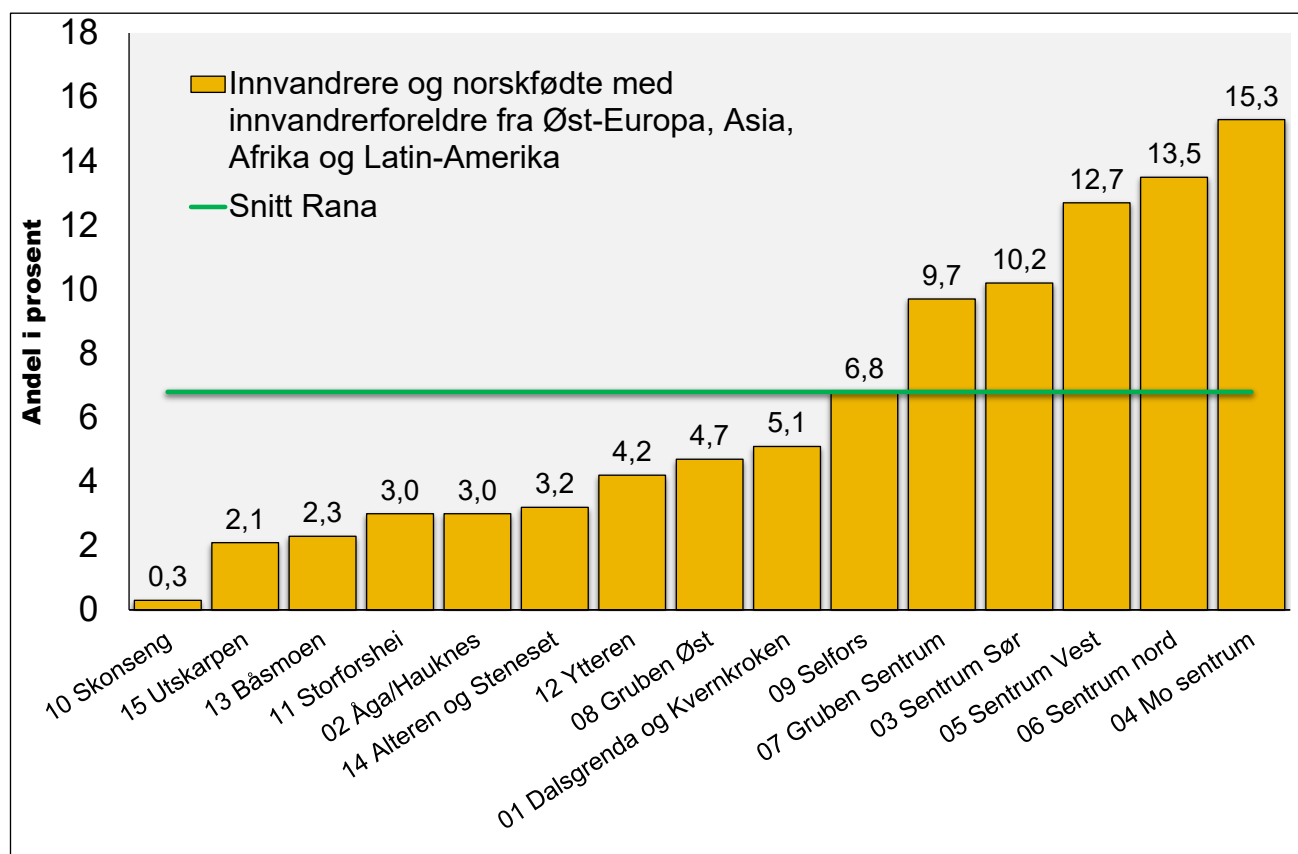
Sentrum sør og Mo sentrum har høyest andel befolkning i alderen 67 år og over. I tillegg er andelen i alderen 67 år og over høyere enn gjennomsnittet i kommunen på 18 prosent, i sonene Utskarpen, Selfors og Sentrum vest. I hele landet er andel innbyggere i alderen 67 år og over 15,8 prosent, noe som viser at Rana har en høyere andel innbyggere over 67 år, enn landet for øvrig.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Andel innvandrere er ikke i seg selv et levekårsproblem, men er tatt med som bakgrunnsinformasjon og kan gi nyttig informasjon, dersom kommunen skal tilpasse kommunale tjenester og tiltak til målgruppen.

Grupper som flytter fra et land til et annet vil kunne møte sosiale og økonomiske utfordringer og vanskeligheter, uavhengig av årsakene til migrasjon. Mange mangler kunnskaper og ressurser, språklige og kulturelle koder og annet som den etniske befolkningen tar for gitt. Som følge av dette har enkelte innvandrergrupper lavere sosioøkonomisk status, spesielt de første årene etter ankomst til nytt land. En viktig sosial forklaringsfaktor synes å være manglende arbeid etter ankomst til Norge, og i mindre grad økonomiske problemer. Viktigste psykososiale forklaringsfaktor er manglende integrasjon i det norske samfunnet, opplevelse av diskriminering, blant annet på boligmarkedet, og en generell opplevelse av maktesløshet.

Figur 8. Andel innvandrere

Indikatoren viser andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa (inkl. land fra tidligere Øst-Europa som nå er medlem av EU), Asia, Afrika og Latin-Amerika) per 1.1.2019

Det er høyest andel innvandrere i sonene Mo sentrum, Sentrum nord, Sentrum vest, Sentrum sør og Gruben sentrum. Ved inngangen av 2019 er innvandrerbefolkningens andel av den totale befolkningen i Rana kommune 6,8 prosent, mens landsgjennomsnittet er 14,5 prosent.

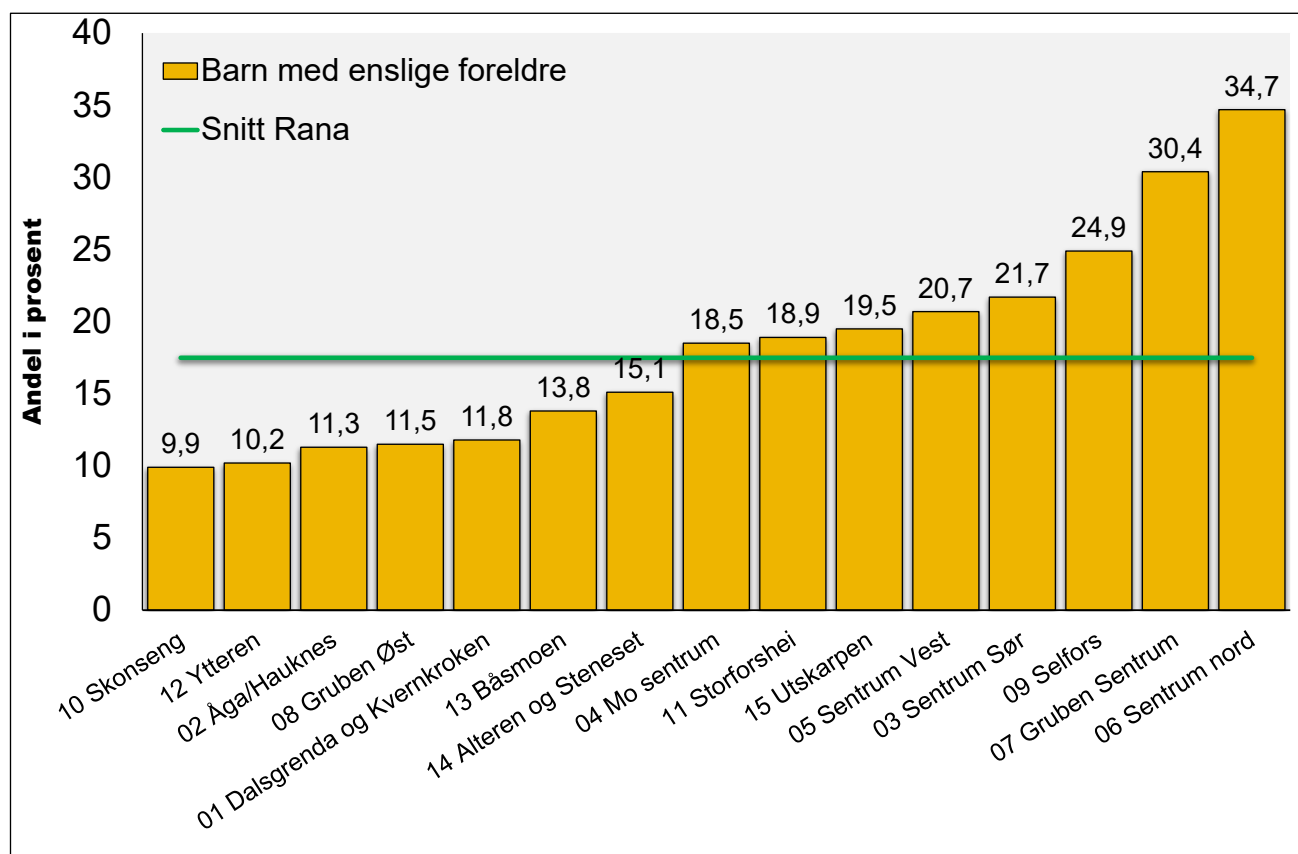
Aleneboende og barn med enslige foreldre

Barn med enslige foreldre

Rana har en høyere andel barn med enslige forsørgere enn gjennomsnittet for landet. I Rana er andel barn i alderen 0-17 år som bor sammen med bare mor eller bare far 17,5 prosent i hele kommunen, mens landsgjennomsnittet er 15,9 prosent

Barn av eneforsørgere kan være en potensielt utsatt gruppe, både økonomisk og sosialt. Det er en del risikofaktorer knyttet til det å vokse opp med en eneforsørger. Eneforsørgere har ofte mindre ressurser i form av dårligere økonomi og mindre tid til barna. Dette kan føre til at barna ikke kan delta i sosiale aktiviteter og at tiden med tilgang på en voksen er mindre. I tillegg er det økt forekomst av psykiske helseproblemer blant eneforsørgere. Det kan imidlertid være vanskelig å skille effekten av det å vokse opp med eneforsørgere fra andre påvirkningsfaktorer.

Figur 9. Barn med enslige forsørgere

Indikatoren viser andel barn i alderen 0-17 år som bor med bare mor eller bare far per 1.1.2019.

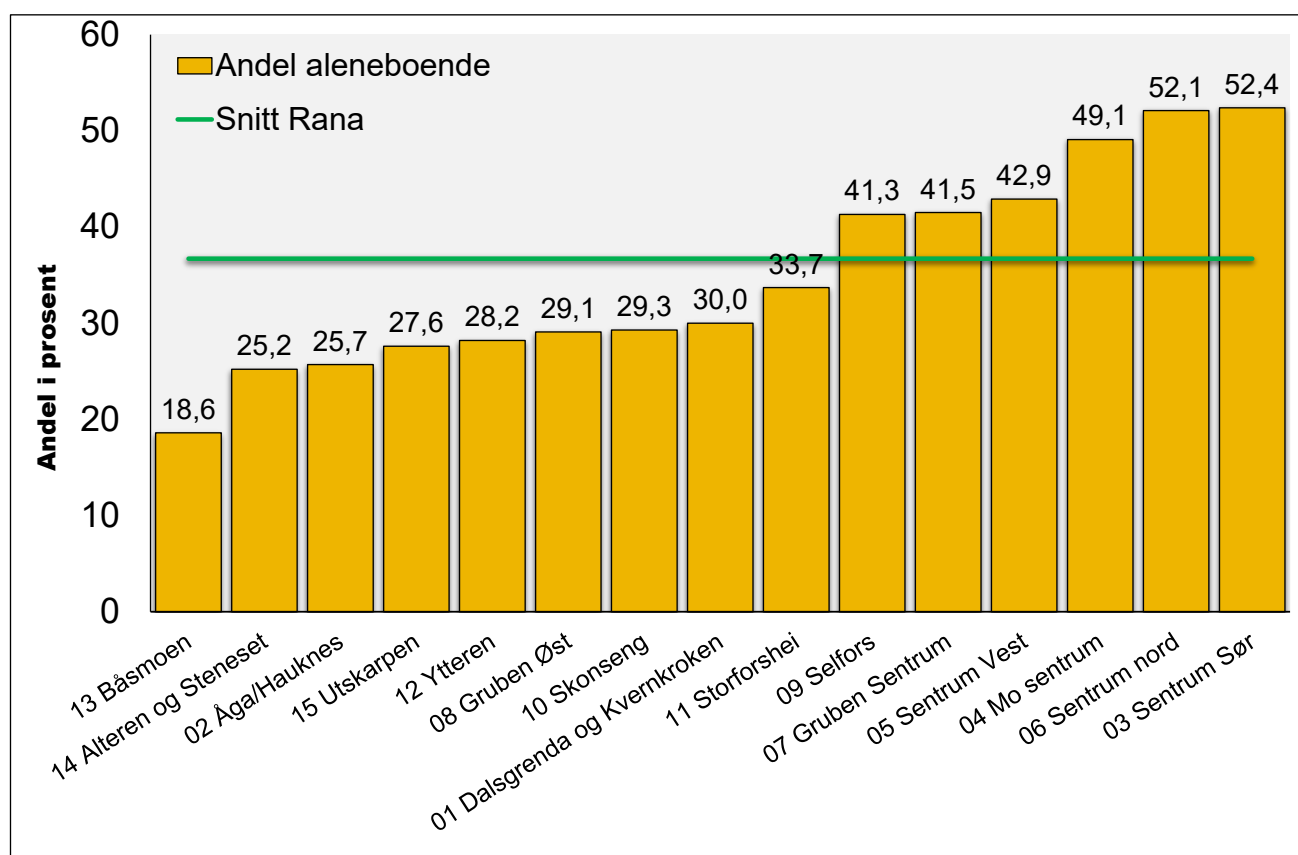
Figuren viser at andel barn med enslige forsørgere er høyest i sonene Sentrum nord, Gruben sentrum og Selfors, mens andelen er lavest i sonene Skonseng, Ytteren, Åga/Hauknes, Gruben øst, og Dalsgrenda og Kvernkroken.

Aleneboende

Å bo alene trenger ikke å være en levkårsutfordring i seg selv. Å bo alene kan være et bevisst valg for enkelte og passe god i noen livsfaser, mens det for andre passer godt i hele livet. Å bo alene kan være knyttet til levkårsutfordringer som manglende sosialt nettverk, ensomhet og isolering.

Aleneboende kan ha andre behov og utfordringer enn husholdninger med flere personer og antas å være en potensielt utsatt gruppe - både økonomisk, helsemessig og sosialt. Blant aleneboende i alle aldersgrupper er det en høyere andel som sliter med psykiske plager sammenlignet med de som ikke bor alene. Aleneboende som gruppe har en høyere uføregrad og er oftere uførepensjonert enn de som ikke er aleneboende. Det foreligger en høyere grad av helseproblemer blant kvinner og personer midtveis i livet som bor alene sammenlignet med andre.

Figur 10. Andel aleneboende

Indikatoren viser andel aleneboende i forhold til alle privathusholdninger 1.1.2019.

Andelen aleneboende i Rana kommune er 36,7 prosent, og landsgjennomsnittet er 38,9 prosent. Figuren over viser at andelen aleneboende i privathusholdninger er høyest i sonene Sentrum sør, Sentrum nord, Mo sentrum, Sentrum vest, Gruben sentrum og Selfors er andel aleneboende i privathusholdningene. I sonene Båsmoen, Alteren og Steneset, Åga/Hauknes, Utskarpen og Ytteren er andelen aleneboende lavest.

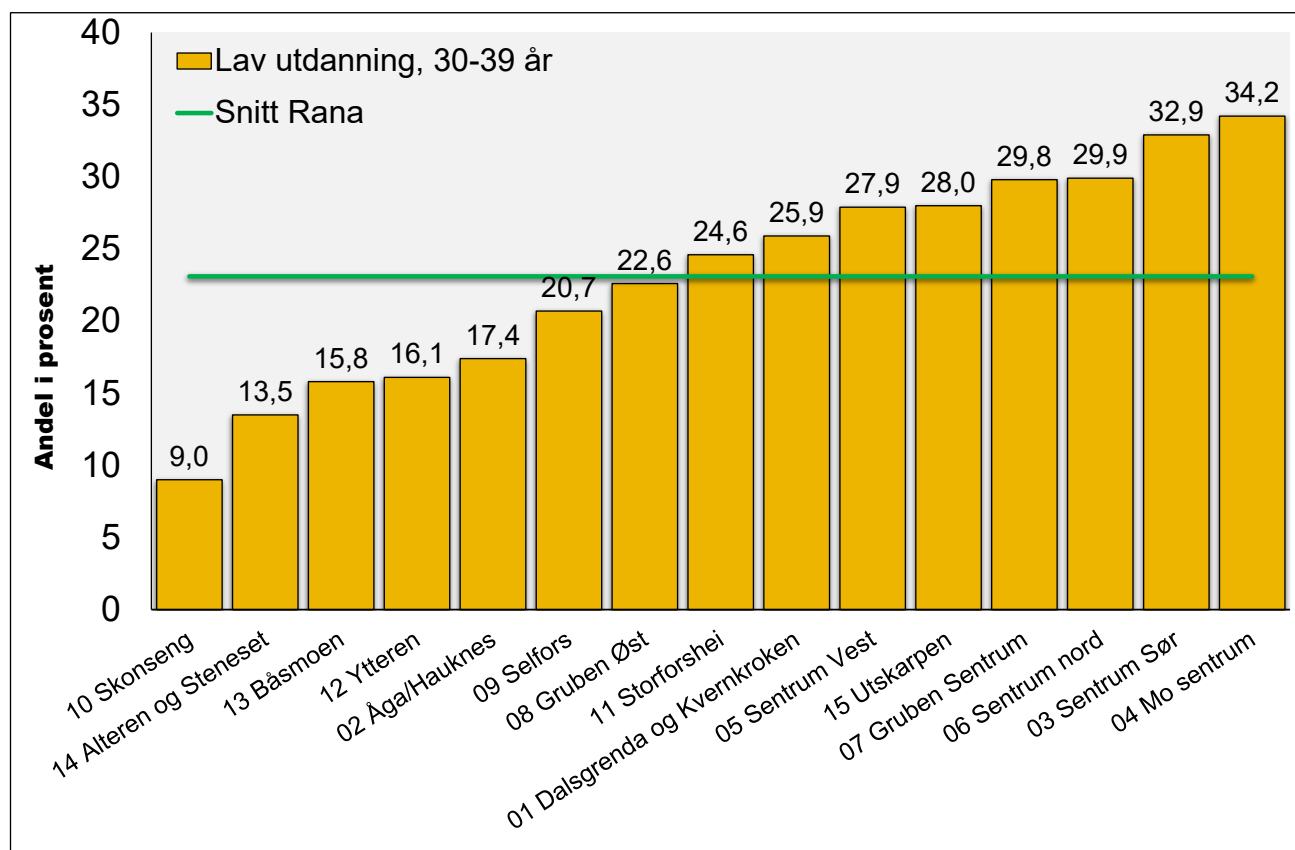
Utdanning

Lav utdanning, 30–39 år

Personer i alderen 30-39 år har i hovedsak fullført sitt utdanningsløp, og Rana har en høyere andel personer i denne alderen med kun grunnskoleutdanning, sammenlignet med landet. Mens 23,1 prosent i Rana kun har grunnskoleopplæring, er landsgjennomsnittet 20,0 prosent.

Mens mange i den gruppa er ute i arbeidslivet og ikke opplever levekårsutfordringer, er det likevel en større opphopning av levekårsutfordringer blant personer med kun grunnskoleopplæring. Det er veldokumenterte sammenhenger mellom utdanningsnivå, materielle levekår og helse. De fleste grupper i samfunnet har fått bedre helse i løpet av de siste 30 årene. Men helsegevinsten har vært størst for de gruppene som allerede hadde den beste helsen - gruppene med lang utdanning, god inntekt og som lever i parforhold. Helsegevinstene har ikke økt like mye for gruppen med lav utdanning og inntekt. Derfor har forskjellene i helse økt, særlig de siste ti årene.

Figur 11. Lav utdanning, 30-39 år

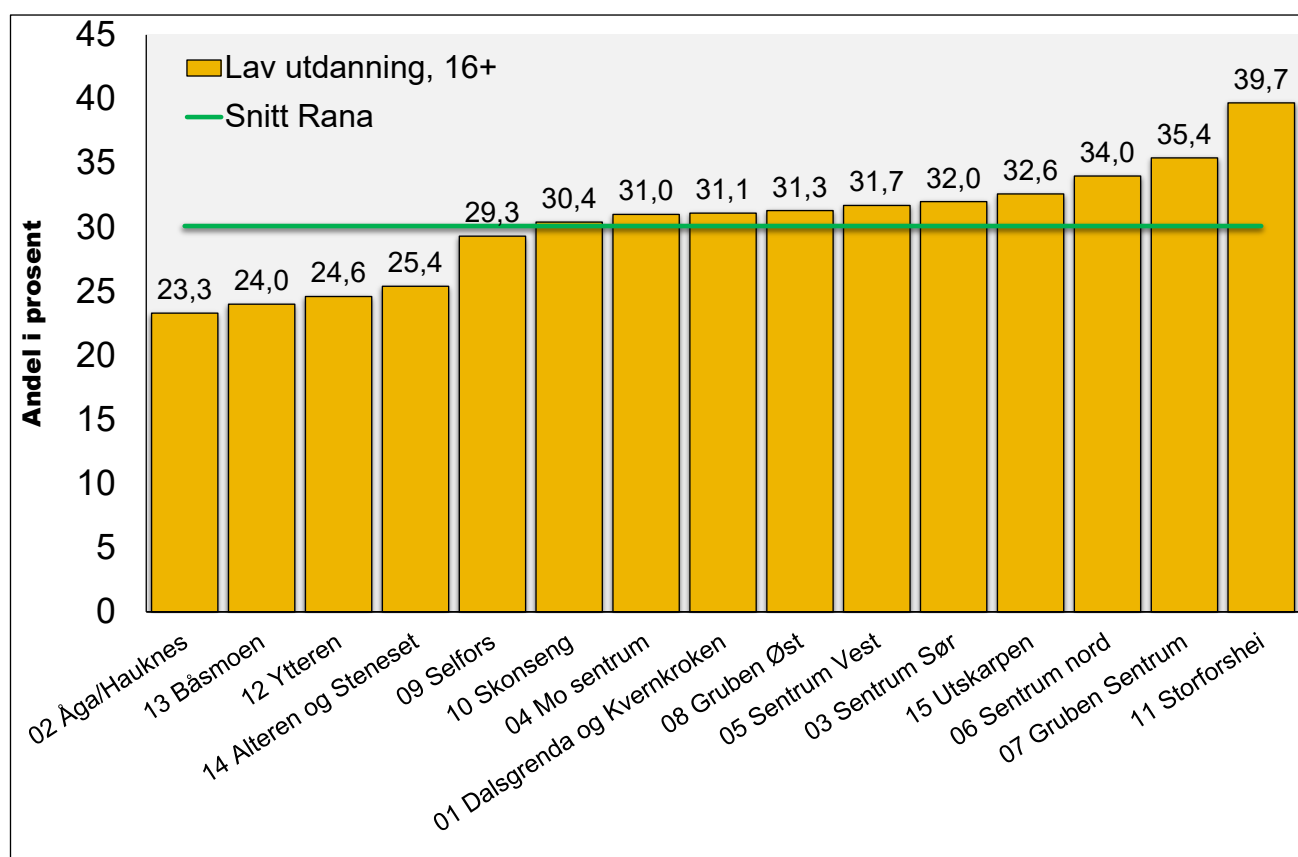
Indikatoren viser andel personer i alderen 30-39 år med grunnskoleutdanning som høyeste utdanning per 1.10.2018.

Mo sentrum, Sentrum sør, Sentrum nord, Gruben sentrum, Utskarpen og Sentrum vest har høyest andel personer med lav utdanning i aldersgruppen 30-39 år. Skonseng, Alteren og Steneset, Båsmoen, Ytteren og Åga/Hauknes har lavest andel med lav utdanning i denne aldergruppen.

Lav utdanning, 16+ år

Rana kommune har en høyere andel innbyggere over 16 år sammenlignet med landet, som kun har grunnskoleutdanning. Gjennomsnittet for Rana er 30,1 prosent, mens landet har en andel på 25,8 prosent.

Figur 12. Lav utdanning 16 år og over

Indikatoren viser andel personer over 16 år med grunnskoleutdanning som høyeste utdanning per 1.10.2018.

Når vi ser på innbyggere i alderen over 16 år, ser vi at sone Storforshei, Gruben sentrum, Sentrum nord og Utskarpen har høyest andel personer med lav utdanning. Lavest andel med lav utdanning har sone Åga/Hauknes, Båsmoen, Ytteren, og Alteren og Steneset.

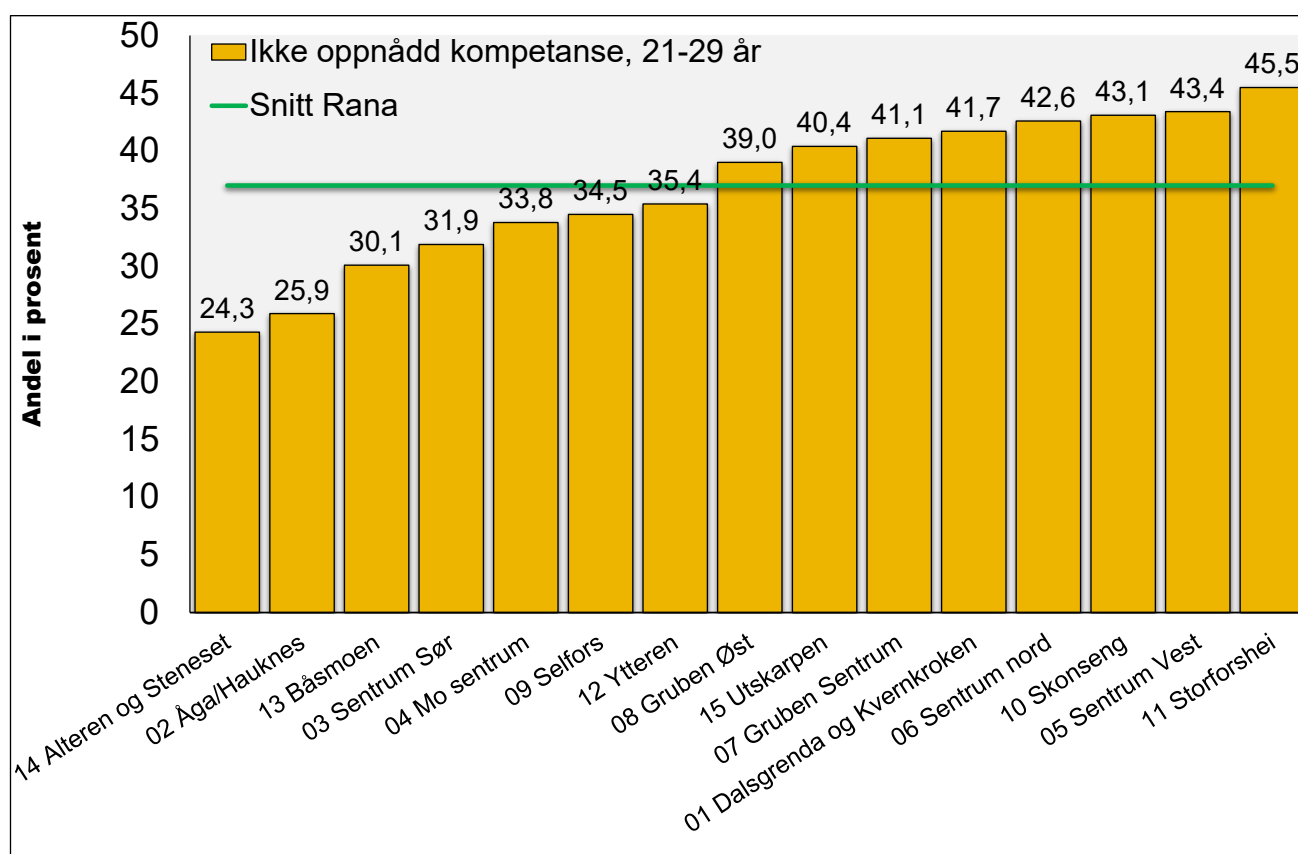
Ikke oppnådd yrkes- eller studiekompetanse i løpet av 5 år, 21–29 år

En vesentlig høyere andel av befolkningen i alderen 21-29 år i Rana, har ikke oppnådd yrkes- eller studiekompetanse i løpet av fem år, ved inngangen av 2019 sammenlignet med landet. I Rana er andelen 37,0 prosent, mens gjennomsnittet for landet er på 28,4 prosent.

Personer som oppnår yrkes- eller studiekompetanse har muligheter for videre utdanning eller deltakelse i arbeidslivet, og dermed økte muligheter og tilgang på faktorer som påvirker levekår og helse. Personer som ikke har fullført videregående opplæring, opplever oftere arbeidsledighet, lavere inntekt og ulike levekårsutfordringer. De har også økt risiko for å stå i et varig utenforskap, og økt risiko for dårligere levekår og uhelse.

Gjennomføring av videregående skole varierer systematisk etter foreldrenes utdanningsnivå og bidrar til å opprettholde sosiale ulikheter. Forskning viser at psykiske problemer kan være den viktigste grunnen til at ungdom faller ut av utdanningsløpet. Omfang av frafall blant yngre voksne, gir derfor en indikasjon på en større risiko for slike utfordringer i levekårssonene.

Figur 13. Ikke oppnådd kompetanse, 21-29 år

Indikatoren viser andel personer i alderen 21-29 år som begynte på videregående utdanning og som ikke har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse i løpet av 5 år per 1.10.2018.

Figuren over viser at sonene Storforshei, Skonseng, Dalsgrenda og Kvernkroken, Gruben sentrum og Utskarpen har høyest andel innbyggere i alderen 21 til 29 år som ikke har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse in løpet av fem år. Best ut kommer sonene Alteren og Steneset, Åga/Hauknes, Båsmoen og Sentrum sør.

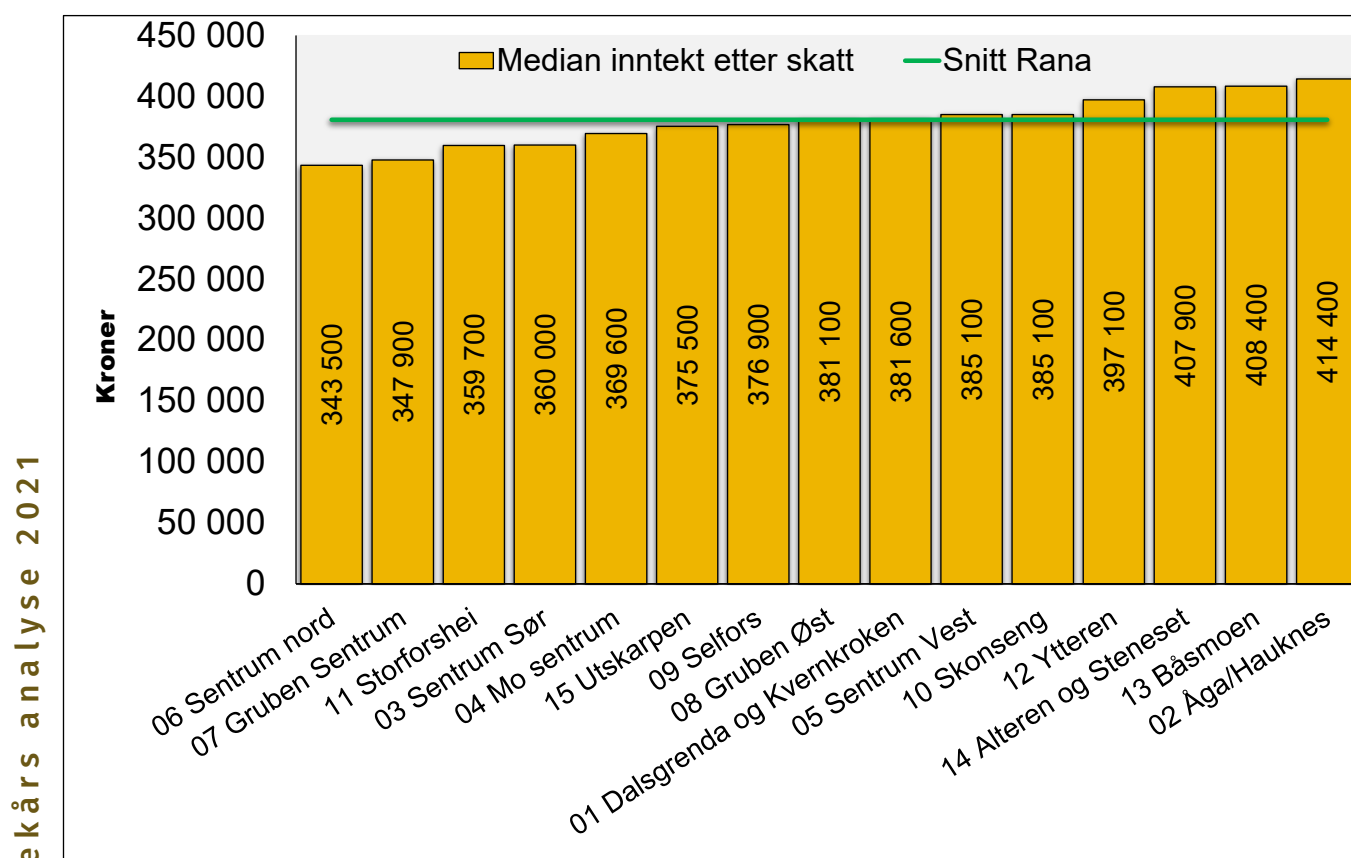
Økonomi

Median inntekt etter skatt

Inntekt er en indikator som sier mye om levekår, fordi inntektsnivå påvirker tilgangen til mange arenaer. Størrelsen på inntekten har stor betydning for hvordan vi lever og vil blant annet ha betydning for deltakelse på boligmarkedet, utdanning, fritidsaktiviteter med mer.

Inntekt og økonomi er også en grunnleggende påvirkningsfaktorer for helse og livskvalitet i befolkningen. Helse og livskvalitet blir bedre for hvert trinn på den sosioøkonomiske stigen. Vedvarende lav inntekt øker sannsynligheten for dårlig selvopplevd helse, sykdom og for tidlig død. I tillegg har det å vokse opp i familier med lav inntekt betydning for barnas muligheter, helse og velferd.

Figur 14. Median inntekt etter skatt

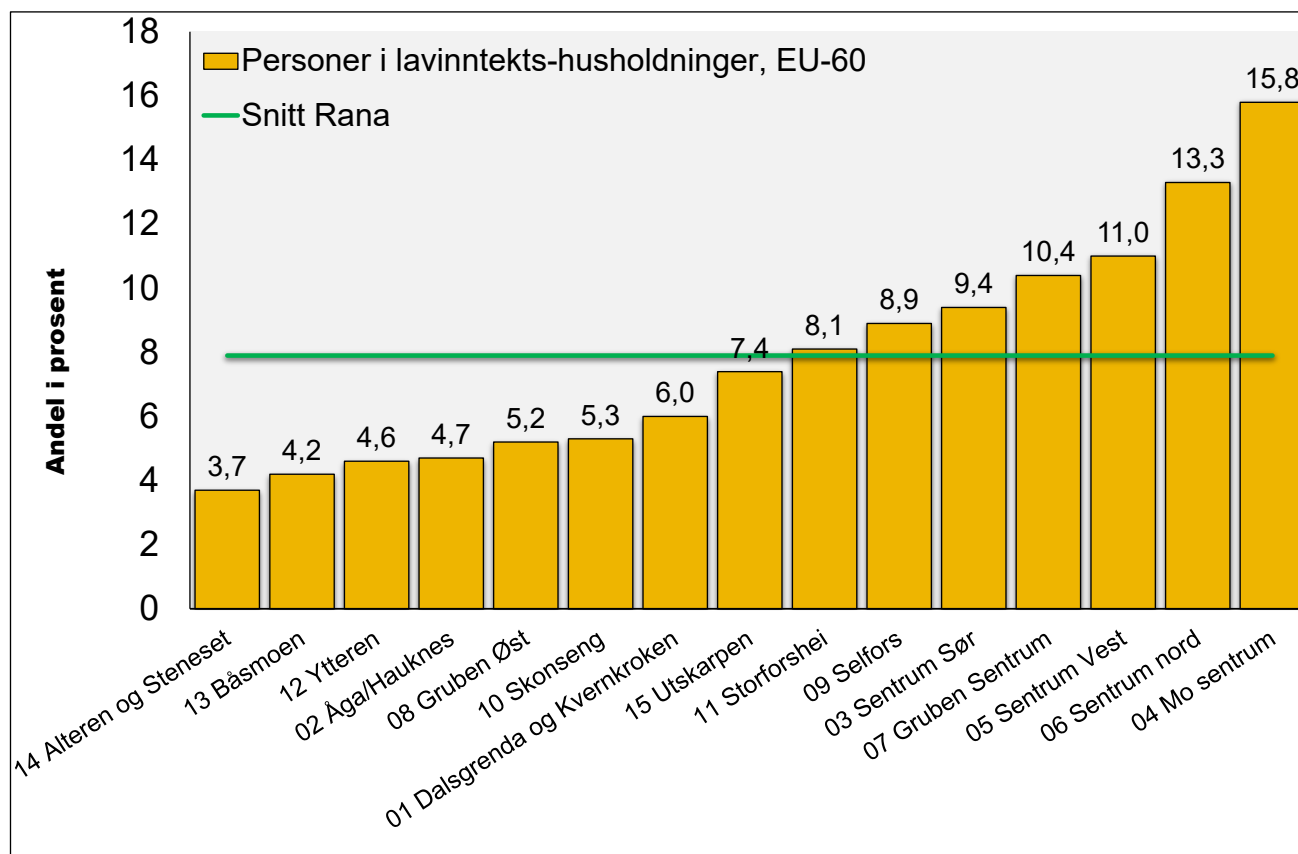
Indikatoren viser medianinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU).

På indikatoren median inntekt etter skatt ligger Rana omtrent likt med landsgjennomsnittet. Medianinntekt i sonene Sentrum nord, Gruben sentrum, Storforshei, Sentrum sør og Mo sentrum er lavere enn snittet for Rana, mens i Åga/Hauknes, Båsmoen, Alteren og Steneset, og Ytteren er medianinntekt høyere enn snittet for Rana.

Personer i lavinntektshusholdninger, EU-60

Denne indikatoren viser andel personer som bor i husholdninger med inntekt under 60 prosent av nasjonal medianinntekt. Totalt bor 2 022 personer i Rana i lavinntektshusholdninger, som utgjør 7,9 prosent. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet på 11,2 prosent. Rana har dermed færre personer som bor i lavinntektshusholdninger sammenlignet med landet.

Figur 15. Personer i lavinntektshusholdninger, EU-60

Indikatoren viser andel personer i husholdninger med lavinntekt (EU-60) per 31.12.2018.

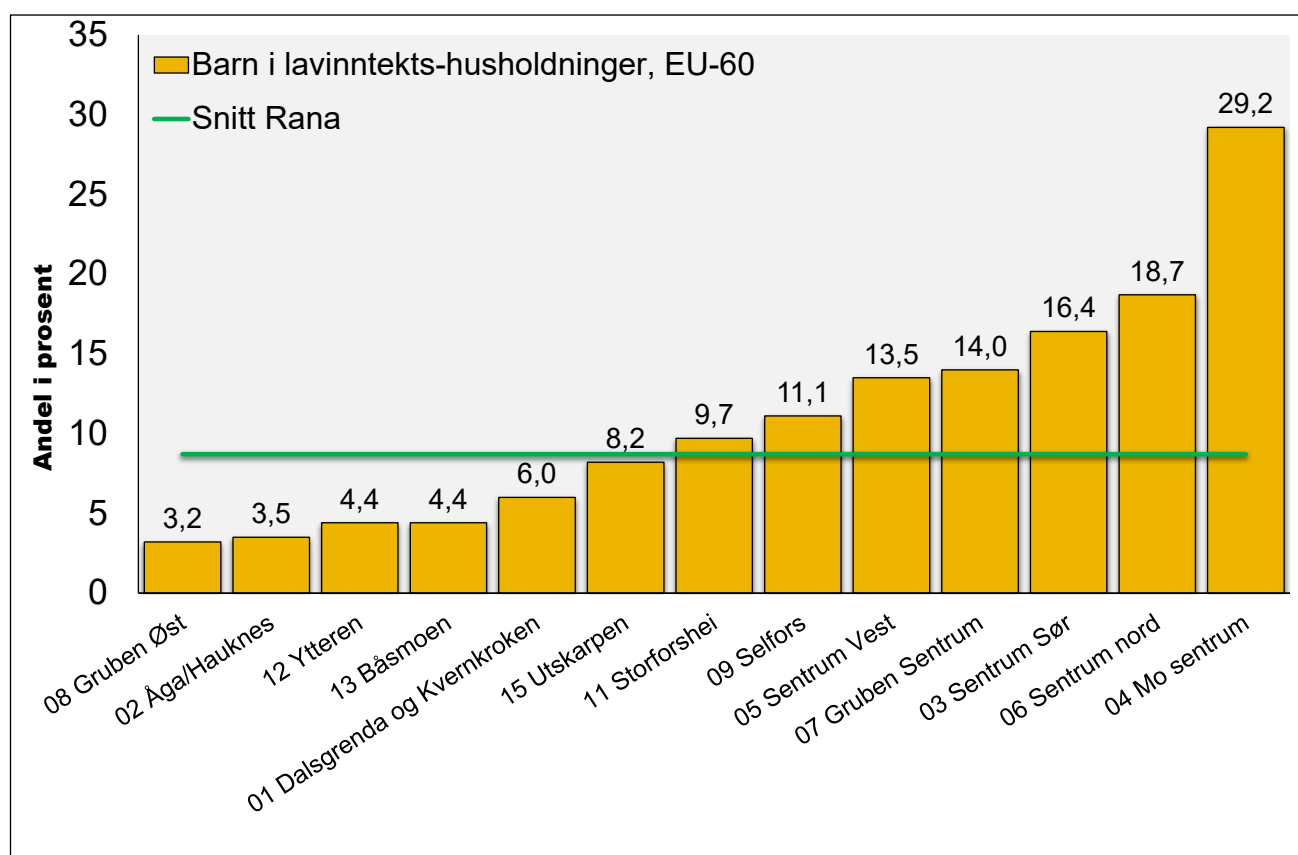
Det er store ulikheter mellom de enkelte levekårssonene. Andelen er høyest i sonene Mo sentrum, Sentrum nord, Sentrum vest og Gruben sentrum, og lavest i sonene Alteren og Steneset, Båsmoen, Ytteren og Åga/Hauknes.

Barn i lavinntektshusholdninger, EU-60

I levekårssammenheng er det viktig å se på andelen barn i lavinntektsfamilier og fra nasjonalt hold rettes mye oppmerksomhet mot bekjempelse av barnefattigdom fordi det er en risikofaktor i barn og unges oppvekst. Barnefattigdom kan sammenlignes med statistikk på for eksempel psykiske lidelser og rus og gi en indikasjon mot økt behov for barnevernstiltak.

459 barn, tilsvarende 8,7 prosent av barn i alderen 0-17 år bor i husholdninger med mindre enn 60 prosent av medianinntekten i Rana. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet på 12,8 prosent.

Figur 16. Barn i lavinntektshusholdninger, EU-60

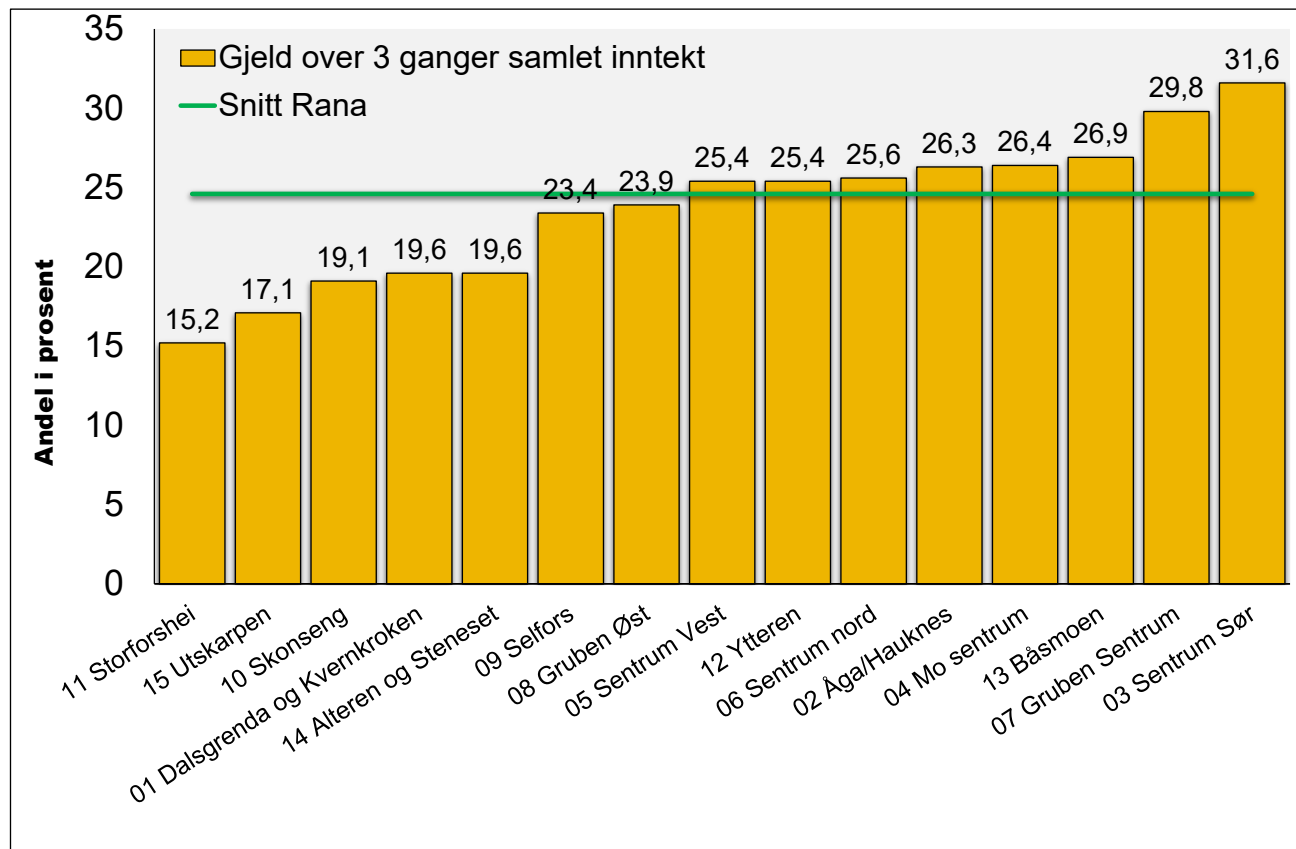
Indikatoren viser andel barn i alderen 0-17 år i husholdninger med lavinntekt (EU-60) per 31.12.2018. Små tall undertrykkes av SSB, dermed vises ikke data for Skonseng og Alteren/Steneset.

Det er stor variasjon mellom de enkelte levekårssonene. Andelen barn som bor i lavinntektshusholdninger er høyest i sonene Mo sentrum, Sentrum nord, Sentrum sør, Gruben sentrum og Sentrum vest. I sonene Gruben øst, Åga/Hauknes, Ytteren, Båsmoen og Dalsgrenda og Kvernkroken er andelen lavest.

Gjeld

Denne indikatoren viser personer i husholdninger med en samlet gjeld som er over tre ganger større enn samlet inntekt før skatt. Gjeldsbyrden blant norske husholdninger har økt sterkt de siste årene. 6 292 personer i Rana tilsvarende 24,6 prosent, har en gjeld over tre ganger samlet inntekt. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet på 22,1 prosent.

Figur 17. Gjeld over tre ganger samlet inntekt

Indikatoren viser andel personer i husholdninger med samlet gjeld over tre ganger samlet inntekt før skatt per 31.12.2018.

Høyest andel med gjeld ser vi i bydelene Sentrum sør, Gruben sentrum og Båsmoen. Sonene Storforshei, Utskarpen, Skonseng, Dalsgrenda og Kvernkroken, og Alteren og Steneset har lavest andel.

Sysselsetting og sosiale forhold

Arbeid gir tilgang til viktige helsefremmende ressurser som sosiale relasjoner, identitet og økonomisk trygghet. Et arbeidsmarked som fremmer mangfold, og høy sysselsetting - der også personer med redusert arbeidsevne har et arbeid å gå til, vil fremme sosial bærekraft i et samfunn.

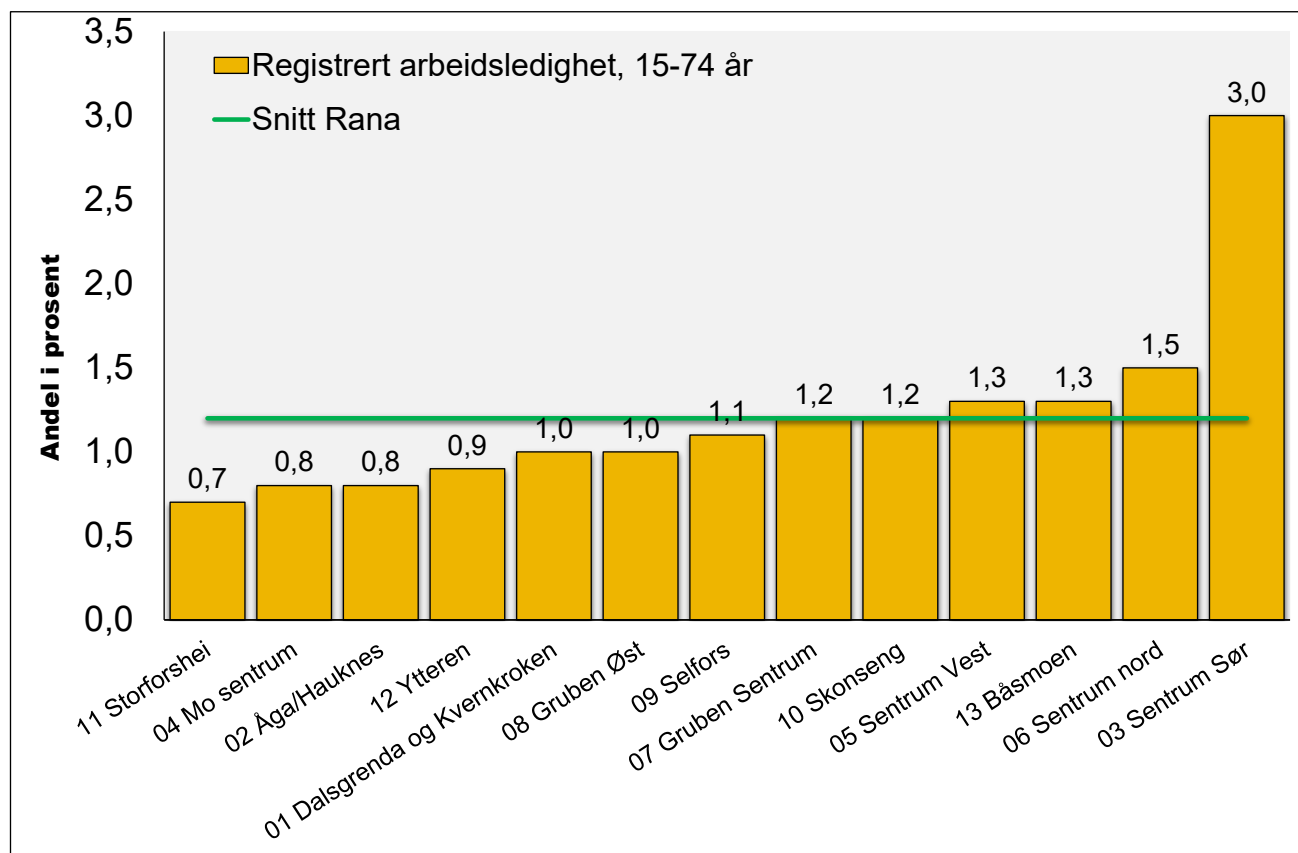
Personer som står utenfor arbeidsliv og skole antas å være en utsatt gruppe, både økonomisk, helsemessig og sosialt. Særlig gjelder dette ungdom. Ungdom som står utenfor arbeid og utdanning er på mange måter oppskriften på en ikke sosial bærekraftig samfunnsutvikling. Arbeidsledighet og utenforskap må imidlertid ses i sammenheng med gjennomføring i videregående skole, næringsliv, utdanningsnivå og jobbtilbud i kommunen.

De siste årene har Norge hatt høyere sykefravær og flere uføre enn i andre OECD-land. Årsakene er vanskelige å fastslå, men er ofte sammensatte. Forhold som usikker arbeidssituasjon, nedbemanning og livsstilsfaktorer kan påvirke sykefraværet og andelen som søker om uføreytelser. Økte helseproblemer i befolkningen kan ikke forklare økningen i sykemelding og uføretrygd.

Registrert arbeidsledighet

Langtidsledige har svak økonomi og høy arbeidsledighet over tid, kan være med på å svekke levekårene i befolkningen. Rana har over tid hatt lav arbeidsledighet og med 238 registrerte arbeidsledige tilsvarende 1,2 prosent, har Rana en relativt lav andel registrerte arbeidsledige i alderen 15-74 år sammenlignet med landsgjennomsnittet på 1,6 prosent.

Figur 18. Registrert arbeidsledighet

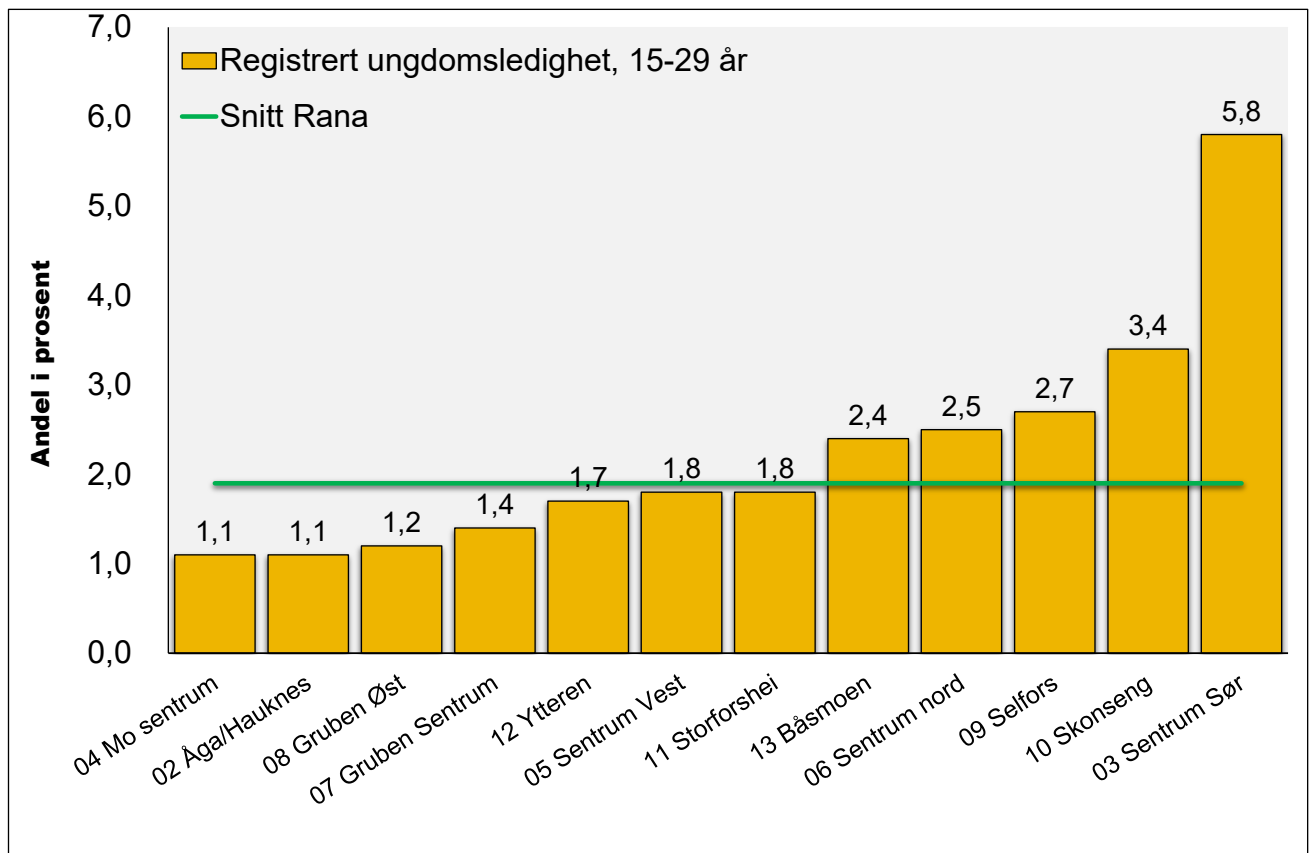

Indikatoren viser andel registrerte arbeidsledige i alderen 15-74 år per november 2018. Små tall undertrykkes av SSB, noe som medfører at tall for Utskarpen og Alteren/Steneset ikke vises.

Generelt er det liten variasjon mellom levekårssonene i Rana, men sone Sentrum sør skiller seg ut med en vesentlig høyere arbeidsledighet enn kommunen forøvrig.

Registrert ungdomsledighet

Figur 19. Registrert ungdomsledighet, 15-29 år

Indikatoren viser andel registrerte arbeidsledige i alderen 15-29 år per november 2018. Små tall undertrykkes av SSB, noe som medfører at tall for Utskarpen, Dalsgrenda, Kvernkroken og Alteren/Steneset ikke vises.

Når det gjelder ungdomsledighet 15-29 år, er landsgjennomsnittet 1,7 prosent, mens snittet for Rana er 1,9 prosent. Her ligger sone Sentrum sør vesentlig høyere enn snittet for Rana, med hele 5,8 prosent.

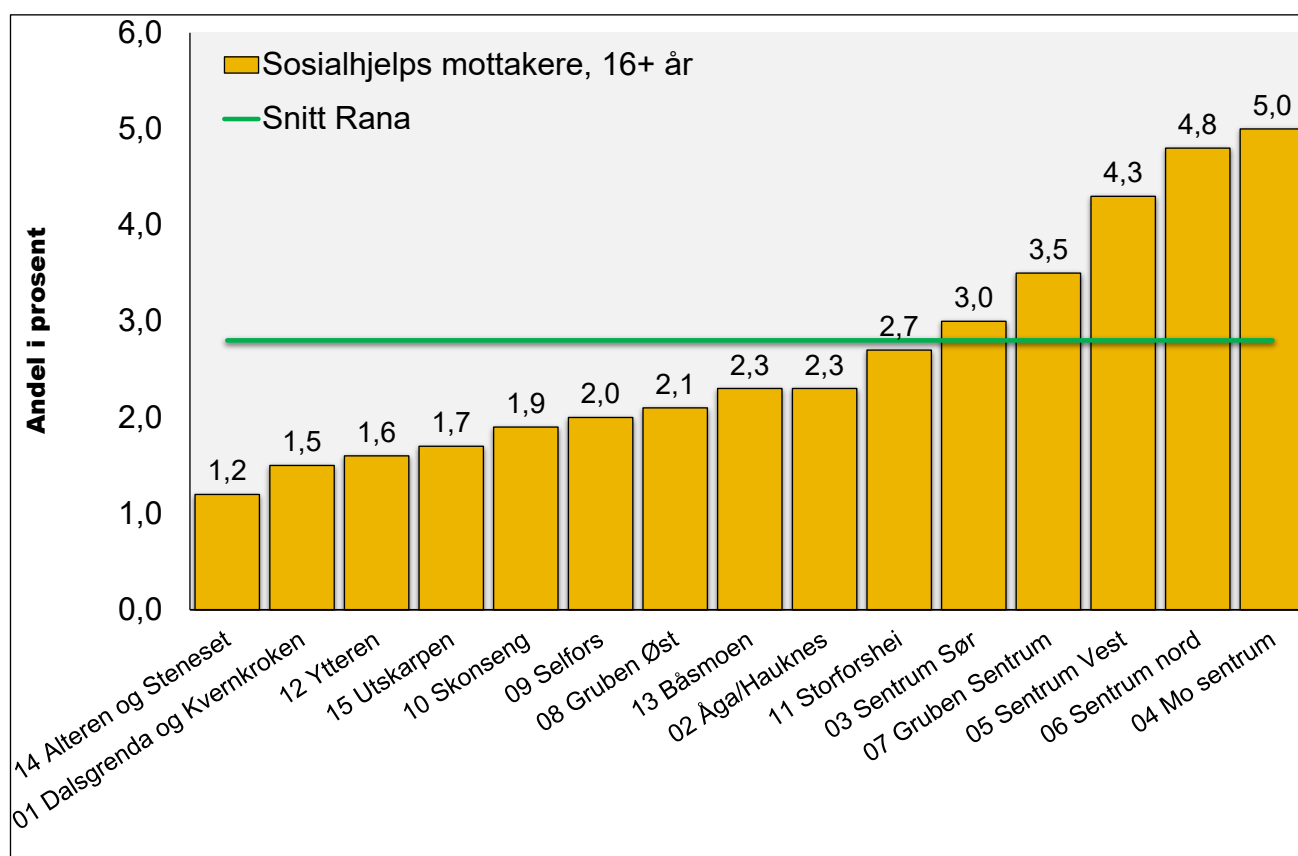
Sosialhjelpsmottakere

Økonomisk sosialhjelp går til personer som ikke er i stand til å sørge for eget livsopphold. Det kan også gis som supplement til andre sosiale ytelser eller trygd, når disse ikke er tilstrekkelige for å dekke livsopphold. Økonomisk sosialhjelp er en ytelse som først slår inn når alle andre muligheter for å sørge for seg selv er prøvd.

Sosialhjelpsmottakere har ofte ikke opparbeidet seg rettigheter til dagpenger eller andre trygdeytelser ved bortfall av arbeid eller når det oppstår helseutfordringer. De befinner seg ofte langt fra arbeidsmarkedet og skiller seg ut som en gruppe som har blant de dårligste samlede levekårene.

595 personer over 16 år tilsvarende 2,8 prosent, mottok sosialhjelp i Rana i 2018, som er lavere sammenlignet med landet på 3,0 prosent.

Figur 20. Sosialhjelpsmottakere over 16 år

Indikatoren viser andel sosialhjelpsmottakere i alderen over 16 år i løpet av 2018.

Det er stor variasjon mellom levekårssonene i Rana. Høyest andel sosialhjelpsmottakere finner vi i sonene Mo sentrum, Sentrum nord og Sentrum vest, mens sonene Alteren og Steneset, og Dalsgrenda og Kvernkroken ligger lavest.

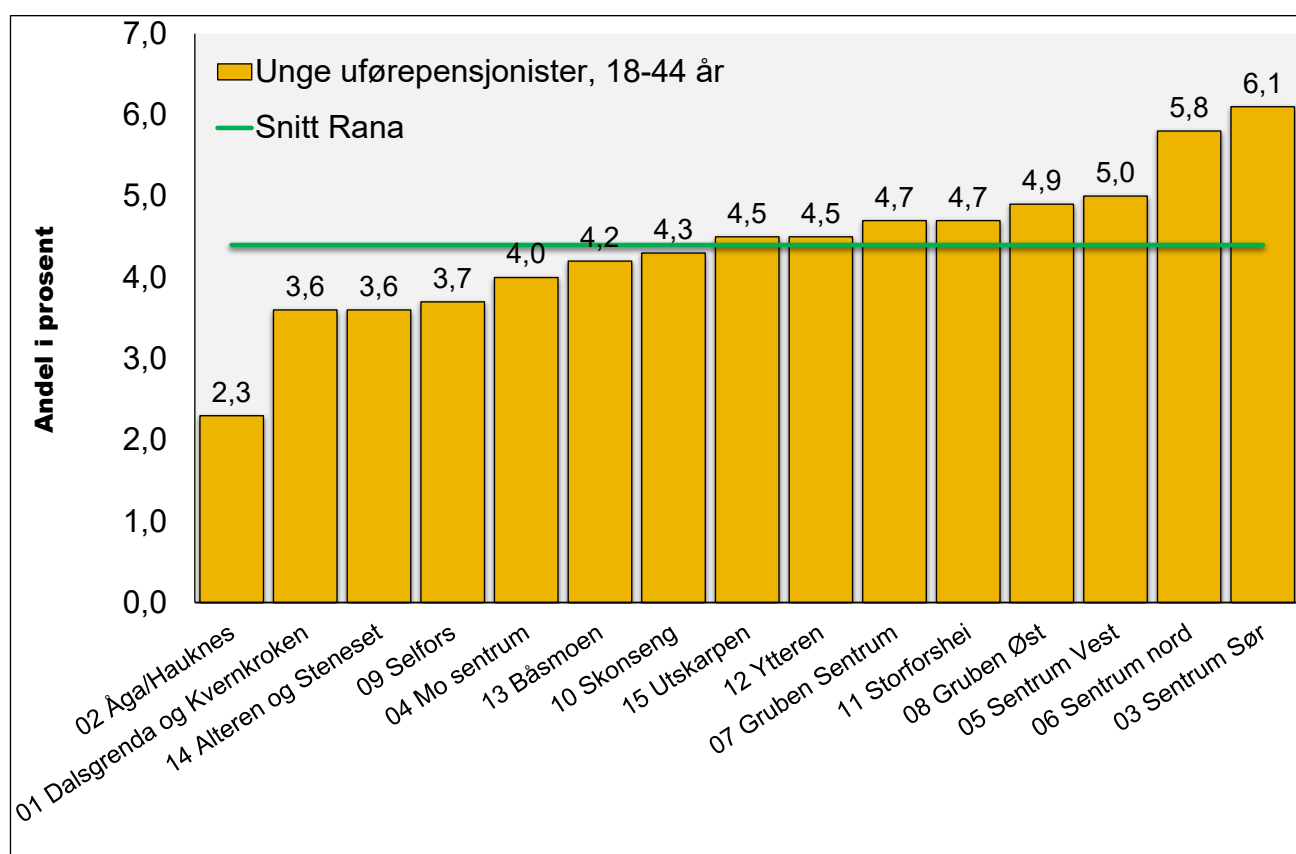
Unge uførepensjonister

Det har vært mye oppmerksomhet mot unge personer som mottar uføretrygd og det har vært en sterk økning av unge uføre i landet og i egen kommune. Både unge og eldre som blir uføretrygdet, blir i stor grad værende utenfor arbeidslivet fram til pensjonsalderen, men perioden er selvsagt mye lengre når unge personer blir uføre. Unge uførepensjonister har sjelden hatt mulighet å opparbeide pensjonsmidler, noe som tilsier at denne gruppen kan ha begrensede økonomiske ressurser resten av livet. Uførepensjon skal sikre inntekt til livsopphold for den som har fått inntektsevnen langvarig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte.

En levekårssone med en høy andel unge uførepensjonister, anses som et område som kan ha høyere grad av levekårsproblemer. Generelt kan også helseplagene som førte til uføretrygd, også sette en rekke begrensninger som fører til levekårsutfordringer.

Rana har en høyere andel unge uføre enn landet. 382 personer i alderen 18-44 år var uføretrygdet ved utgangen av 2018, noe som tilsvarer 4,4 prosent. Gjennomsnittet for landet er 3,7 prosent.

Figur 21. Unge uførepensjonister

Indikatoren viser andel mottakere av uførepensjon i alderen 18-44 år per utgangen av desember 2018.

Andelen unge uføre varierer og er høyest i sonene Sentrum sør og Sentrum nord, mens sonene Åga/ Hauknes, Dalsgrenda/Kvernkroken og Alteren/Steneset ligger lavest.

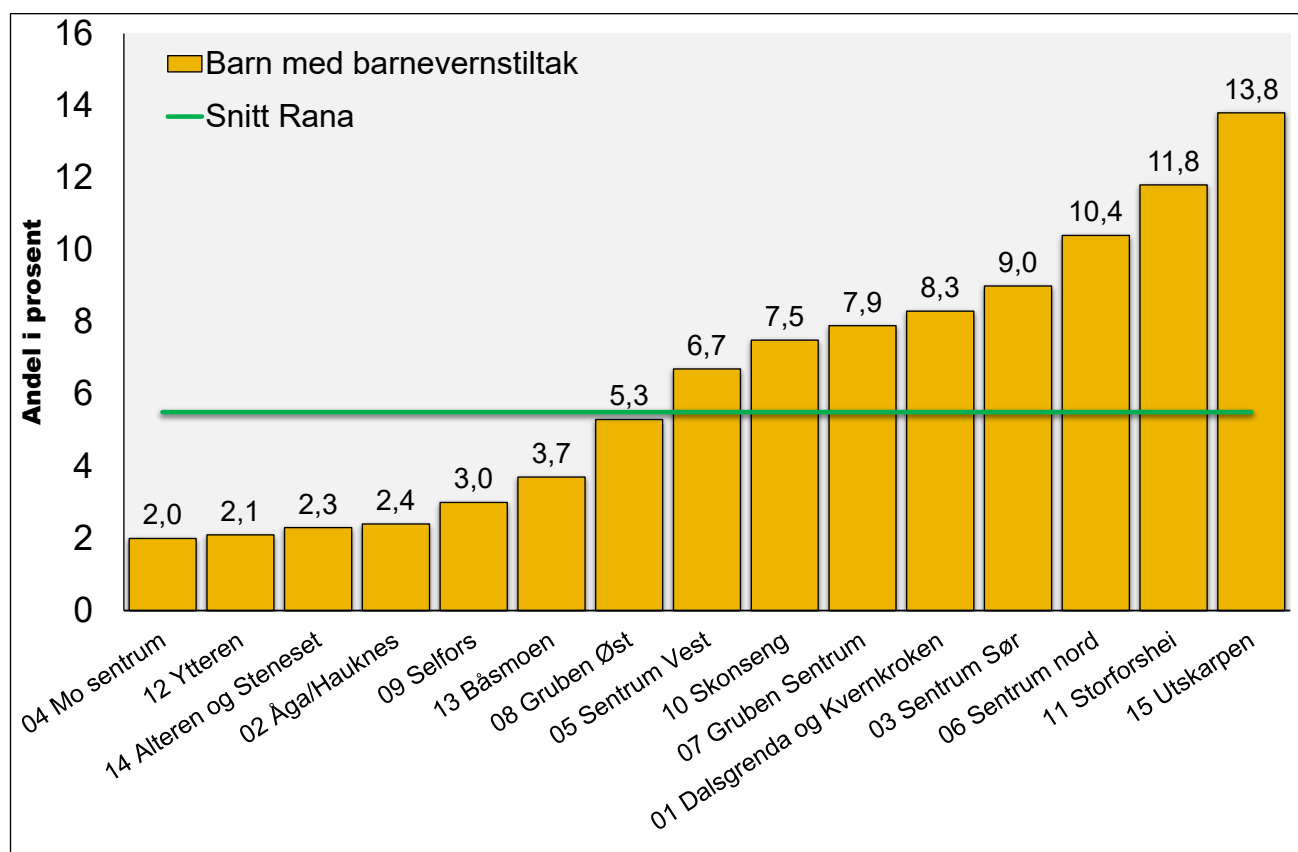
Barnevern

Barnevernstiltak omfatter flere ulike hjelpetiltak og omsorgstiltak. Eksempler på hjelpetiltak er økonomisk stønad, barnehage, støttekontakt, tilsyn, besøkshjem/avlastningshjem, råd og veiledning, avlastningsinstitusjon, foreldre-/barneplasser, poliklinisk behandling i psykisk helsevern for barn og unge og hjelp til bosted. Omsorgstiltak omfatter beredskapshjem, fosterhjem, barnevernsinstitusjon, andre behandlingsinstitusjoner eller andre omsorgstiltak borte fra hjemmet.

Indikatoren egner seg ikke til en rangering av barneverntjenester. Det finnes ikke en standard for antallet barn og unge i en kommune som skal motta barnevernstiltak. Ulik andel barn med barnevernstiltak kan skyldes ulikhet i levekår, ulike terskler for å yte barnevernstiltak, samt hvordan barneverntjenesten er innrettet i kommunen – om forebyggende tiltak ytes av barneverntjenesten eller andre hjelpetjenester i kommunen.

Rana har en høyere andel barn med barnevernstiltak enn landet. I Rana fikk 295 barn, tilsvarende 5,5 prosent barnevernstiltak, mens landsgjennomsnittet var på 4,4 prosent i 2018.

Figur 22. *Barn med barnevernstiltak*

Indikatoren viser andel barn i alderen 0-17 år med barnevernstiltak i løpet av 2018.

Mens Mo sentrum, Ytteren, Alteren og Steneset og Åga/Hauknes ligger lavest, har sonene Utskarpen, Storforshei, Sentrum nord og Sentrum sør en vesentlig høyere andel.

Leide boliger

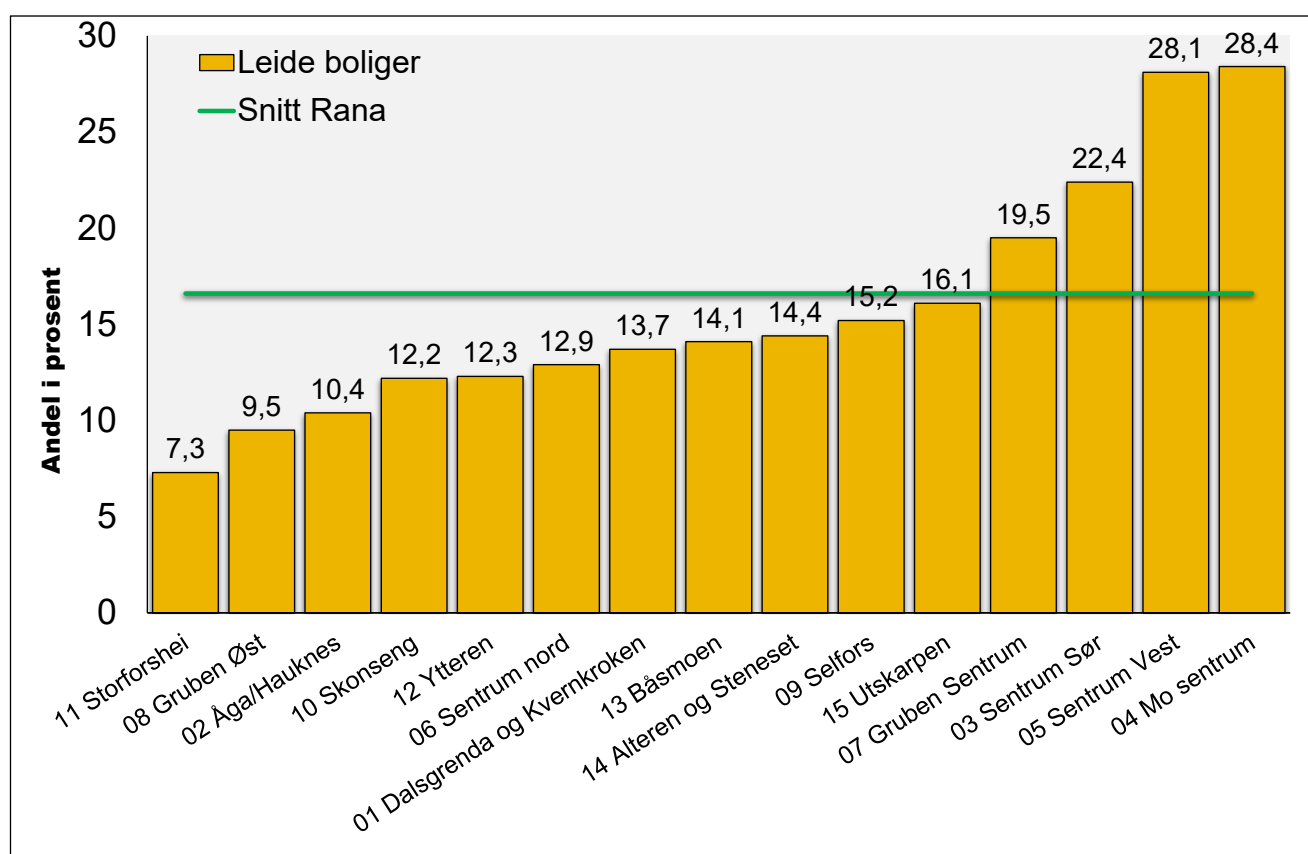
Å ha en bolig eller et hjem er en grunnleggende forutsetning for god helse, velferd og samfunnsdeltakelse. Bolig kan påvirke helse og livskvalitet på flere måter, både gjennom forhold ved selve boligen (for eksempel innelima og trangboddhet), og hvorvidt man eier eller leier bolig.

Sammenhengene er imidlertid komplekse, og årsakspilene kan gå begge veier.

Selv om de fleste i Norge har et sted å bo, kan utsatte grupper ha utfordringer med å skaffe bolig og at dette er sosialt skjevfordelt. Det norske boligmarkedet er i stor grad lagt opp til at man skal eie sin egen bolig. Prisveksten i seg selv har gjort det vanskelig for mange å etablere seg på boligmarkedet.

Flere studier antyder at det er en sammenheng mellom helse og eie/leieforhold, og funnene viser gjennomgående at de som eier egen bolig har bedre helse. Videre vil det å eie en bolig være et uttrykk for et visst ressurs- og velstandsnivå.

Sammenlignet med landet har Rana en lavere andel av befolkningen som leier bolig. Gjennomsnittet for landet er 23,2 prosent, mens snittet for Rana er 16,6 prosent.

Indikatoren viser andel husholdninger som leier bolig per 1.1.2019.

Det er relativt store forskjeller mellom de ulike levekårssonene i kommunen. Sonene Mo sentrum, Sentrum vest, Sentrum sør og Gruben sentrum har en vesentlig høyere andel som leier bolig i forhold til Storforshei, Gruben øst og Åga/Hauknes, som har lavest andel.

Kilder

St.meld. nr. 20 Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller ([link](#))

Kommunehelse statistikkbank ([link](#))

Statistisk sentralbyrå (SSB)

Vedlegg

Levekårs analyse 2021

Levekårssoner i Rana	Innvaldere og norskfødte med innvandrer- foreldre fra Øst- Europa, Asia, Afrika og Latin- Amerika	Barn med enslige foreldre	Antall alene- boende	Lav utdanning, 30-39 år	Lav utdanning, 16+	Ikke oppnådd kompetanse, 21-29 år	Persone i lavinntekts- husholdninger, EU-60	Barn i lavinntekts- husholdninger , EU-60	Gjeld over 3 ganger samlet inntekt	Registrert arbeids- ledighet, 15- 74 år	Registrerte ungdoms ledighet, 15- 29 år	Sosialhjelps mottakere, 16+ år	Unge uføre- pensjonister, 18-44 år	Barn med barneverns- tiltak	Leide boliger	Median inntekt etter skatt	Snitt andel totalt
Rana kommune	6,8	17,5	36,7	23,1	30,1	37	7,9	8,7	24,6	1,2	1,9	2,8	4,4	5,5	16,6	380 900	15,0
06 Sentrum nord	13,5	34,7	52,1	29,9	34,0	42,6	13,3	18,7	25,6	1,5	2,5	4,8	5,8	10,4	12,9	343 500	20,2
04 Mo sentrum	15,3	18,5	49,1	34,2	31,0	33,8	15,8	29,2	26,4	0,8	1,1	5,0	4,0	2,0	28,4	369 600	19,6
03 Sentrum Sør	10,2	21,7	52,4	32,9	32,0	31,9	9,4	16,4	31,6	3,0	5,8	3,0	6,1	9,0	22,4	360 000	19,2
07 Gruben Sentrum	9,7	30,4	41,5	29,8	35,4	41,1	10,4	14,0	29,8	1,2	1,4	3,5	4,7	7,9	19,5	347 900	18,7
05 Sentrum Vest	12,7	20,7	42,9	27,9	31,7	43,4	11,0	13,5	25,4	1,3	1,8	4,3	5,0	6,7	28,1	385 100	18,4
15 Ulskarpen	2,1	19,5	27,6	28,0	32,6	40,4	7,4	8,2	17,1	:	:	1,7	4,5	13,8	16,1	375 500	16,8
09 Selfors	6,8	24,9	41,3	20,7	29,3	34,5	8,9	11,1	23,4	1,1	2,7	2,0	3,7	3,0	15,2	376 900	15,2
11 Storforshei	3,0	18,9	33,7	24,6	39,7	45,5	8,1	9,7	15,2	0,7	1,8	2,7	4,7	11,8	7,3	359 700	15,2
01 Dalsgrenda og Kvernkroken	5,1	11,8	30,0	25,9	31,1	41,7	6,0	6,0	19,6	1,0	:	1,5	3,6	8,3	13,7	381 600	14,7
08 Gruben Øst	4,7	11,5	29,1	22,6	31,3	39,0	5,2	3,2	23,9	1,0	1,2	2,1	4,9	5,3	9,5	381 100	13,0
10 Skonseng	0,3	9,9	29,3	9,0	30,4	43,1	5,3	:	19,1	1,2	3,4	1,9	4,3	7,5	12,2	385 100	12,6
14 Alteren og Steneset	3,2	15,1	25,2	13,5	25,4	24,3	3,7	:	19,6	:	:	1,2	3,6	2,3	14,4	407 900	12,6
12 Ytteren	4,2	10,2	28,2	16,1	24,6	35,4	4,6	4,4	25,4	0,9	1,7	1,6	4,5	2,1	12,3	397 100	11,7
13 Båsmoen	2,3	13,8	18,6	15,8	24,0	30,1	4,2	4,4	26,9	1,3	2,4	2,3	4,2	3,7	14,1	408 400	11,2
02 Ågal/Hauknes	3,0	11,3	25,7	17,4	23,3	25,9	4,7	3,5	26,3	0,8	1,1	2,3	2,3	2,4	10,4	414 400	10,7

Landet og utvalgte kommuner i Nordland	Innvaldere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika	Barn med enslige foreldre	Antall aleneboende	Lav utdanning, 30-39 år	Lav utdanning, 16+	Ikke oppnådd kompetanse, 21-29 år	Persone i lavinntekts- husholdninger, EU-60	Barn i lavinntekts- husholdninger , EU-60	Gjeld over 3 ganger samlet inntekt	Registrert arbeids- ledighet, 15- 74 år	Registrerte ungdoms ledighet, 15- 29 år	Sosialhjelps mottakere, 16+ år	Unge uføre- pensjonister, 18-44 år	Barn med barne- vernstiltak	Leide boliger	Median inntekt etter skatt	Snitt andel totalt
Hele landet	14,5	15,9	38,9	20	25,8	28,4	11,2	12,8	22,1	1,6	1,7	3	3,7	4,4	23,2	380 700	15,1
1834 Lurøy	5,1	16,9	42,7	21,6	36,1	29,3	9,5	4,4	7,6	0,8	0,6	1,4	5,5	6,7	22,7	378 600	14,1
1804 Bodø	8,6	15,3	39,6	22,2	24,6	30,8	9,4	9,4	23,9	1	1,2	2,4	3,9	3,8	24,3	394 800	14,7
1805 Narvik	9,4	16,1	40,7	22,8	25,1	34,1	9,5	10	19,5	1,4	1,7	3,1	4,3	4,1	23,5	381 700	15,0
1824 Vefsn	6,7	18,7	39	23,8	29,4	34,6	7,7	8,5	17,4	0,8	1,4	2,6	6	6,4	21,4	373 100	15,0
1840 Saltdal	7,5	17,3	37,5	27,3	29,2	38	8,6	12,3	8,2	1,2	2,1	4,1	6,7	5,9	19,3	376 300	15,0
1841 Fauske	6,9	17,7	37,9	28,8	30,8	36	8,4	9,9	12,3	1,4	2,1	3,5	5,2	7,2	15,6	375 600	14,9
1833 Rana	6,8	17,5	36,7	23,1	30,1	37	7,9	8,7	24,6	1,2	1,9	2,8	4,4	5,5	16,6	380 900	15,0
1832 Hernes	4,8	20,8	38,7	29	35,3	34,1	6,5	7,3	13,2	0,9	1,2	4,1	5,3	6,7	18,3	352 000	15,1
1820 Alstahaug	10,7	19,7	37,1	25,7	29,7	35	9,7	12,4	19,3	1,2	1,4	2,5	5,4	6,1	18,2	378 200	15,6
1813 Brønnøy	7,5	20	37,9	27,9	29,9	36,3	10,6	14,9	20,8	1,2	2	3,4	5,9	4,7	19,8	370 200	16,2
1828 Nesna	16,4	15,4	42,6	24,6	31,1	36,4	11,8	15	10,7	1,3	1,1	3,6	4,7	7,9	26,6	351 200	16,6

Velkommen til Rana kommune

[Informasjon om korona](#)

[Flytte til/move to Rana](#)

Nyheter og kunngjøringer

Frister Høringar Nyheter Offentlig ettersyn
Pressemeldinger Sosiale medier

Selvbetjening / Kontakt oss

Beredskap Foreningsregister Gebyrer Kart
Ledige stillinger Postlister Profilhåndbok
Skjema Vakttelefoner

Barn, familie og skole

Barnehage Barnevern Familietjenesten
Helsesykepleier Jordmor Logopedtjenesten PPT
SFO Skole Skolerute SLT Trygg oppvekst
Voksenopplæring

Kultur, idrett og fritid

Moheia Bad/fritidspark Kino Bibliotek
Kulturskole Idrett Fritidsavdeling Friluftsliv
Priser Tur/skiløyper Tilskuddsmidler

Helse og sosial

Fastlege Flyktninger Folkehelse
Funksjonshemmede Fysioterapi Kriesenter
Legevakt Psykisk helse Rehabilitering Rus
Økonomisk hjelp

Omsorg

Omsorgskontor/tildelingskontor Botilbud
Demensteam Helsetjenester i hjemmet Hjelp i
hjemmet Kreftomsorg Møteplasser
Sykehjem

Bolig og eiendom

Botilbud Bostøtte Byggesak Drikkevann
Gravemelding Kart Planbestemmelser
Reguleringsplaner Situasjonsskart Startlån
Vannmåler

Brann og feiing

Nød alarmering 110 Akutt forurensning
Beredskap Branntilsyn Feiing og tilsyn Kurs
og kompetanse Restverdiregning,

Vei og trafikk

Gravemelding Motorferdsel i utmark
Parkering Tilskudd private veier
Trafikksikkerhet Veivedlikehold

Natur, miljø og avfall

Forurensning Klima Motorferdsel i utmark
Ranfjorden Ranelva HAF Renovasjon

Skatt og kommunale krav

e-faktura/ Autogiro Eiendomsskatt
Endring av skattekort/kontonummer

Næring, Jordbruk, skogbruk, utmark

Bevillinger Erstatning Jakt/fiske
Jegerprøven Konsesjon Kraft
Næringsutvikling Skogfond Snarefangst
Tilskudd Vilt påkjørsel

Politikk og administrasjon

Politisk representasjon,
Møteplan og saksdokumenter

Postlister og arkiv

Fakta om Rana

Jobb i Rana kommune

Innkjøp, Priser og gebyrer
Organisasjon Beredskap

Profilhåndbok

Valg
Møter på nett - Innbyggerinitiativ

Enheter og ansatte

Planer, budsjett og regnskap